

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนเกษตรกร
กรณีศึกษา : กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลห้วยแร้ง
อำเภอเมือง จังหวัดตราด

Factors Effecting Self - reliance of Farmer Community
Case Study : Saving Group at Hoirang Sub - district,
Muang District, Trat Province

โดย

ทิพวรรณ ลิ้มงูร

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
งบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2544

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนเกษตรกร

กรณีศึกษา : กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลห้วยแร้ง

อำเภอเมือง จังหวัดตราด

Factors Effecting Self-reliance of Farmer Community

Case Study : Saving Group at Hoirang Sub-district,

Muang District, Trat Province

โดย

RCH
HC
445
.Z7T7
๗4๗๘๘
๑๖.๒

ทิพวรรณ ติมังกูร

T101084

เลขหมู่.....101084
เลขทะเบียน.....
วัน,เดือน,ปี..... 22 JUN 2009

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากคณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

งบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2544

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ต.ห้วยแร่ อ.เมือง จ.ตราด ทว่าการศึกษาจากเอกสารและเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสังเกต การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้นำกลุ่ม และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากสมาชิกกลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือเกษตรกรในชุมชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ต.ห้วยแร่ อ.เมือง จ.ตราด จำนวน 139 ครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมชุมชนมีการพึ่งพาตนเองอยู่ในระดับสูง โดยปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนที่สำคัญได้แก่ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยทางด้านทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจโดยพบว่าปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมมีความเด่นชัดในด้านการรวมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ที่มีความเข้มแข็งยั่งยืน ปัจจัยของการรวมกลุ่มมีน้ำหนักจากมากไปน้อยดังนี้ 1.) การที่สมาชิกกลุ่มมีทัศนคติที่ดีและเชื่อมั่นในคณะกรรมการบริหารงานกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความมีสัจจะ ซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง และมีความสามัคคีกันดี 2.) การมีทัศนคติที่ดีต่อผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความ เชื่อมั่น ศรัทธา ภาคภูมิใจและพึงพอใจในชื่อเสียงของพระสุบิน และการเชื่อในคำพูด คำสั่งสอนข้อเสนาแนะของพระสุบิน ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำรวมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของ จ.ตราดทั้งหมด 3.) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการส่งค่าหุ้นเป็นประจำสม่ำเสมอและการคืนเงินกู้ยืมตามกติกาของกลุ่ม 4.) ค่านิยมในเรื่องการใช้จ่ายเงินกับความสัมพันธ์ในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไม่นิยมกู้เงินเพื่อนำมาใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และการช่วยตัดเตอนเพื่อนบ้านในชุมชน หากเห็นว่ามีภาระกระทำสิ่งที่ผิดกฎหมาย

ปัจจัยทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัจจัยทางกายภาพที่เด่นชัดที่เชื่อต่อการพึ่งพาตนเองมากที่สุด คือ เรื่องน้ำ ที่มีใช้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพทางการเกษตร รองลงไปเป็นชุดดินที่เหมาะสมต่อการผลิตทางการเกษตร ปัจจัยทางชีวภาพมีความโดดเด่นในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุมชน ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีคือความสามารถของชุมชนในการนำเทคโนโลยีดั้งเดิม/ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ มีความสามารถในการพัฒนาเทคโนโลยีตลอดจนการมีเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยี สำหรับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจแม้จะมีความโดดเด่นน้อยกว่าปัจจัยด้านอื่นๆ โดยพบว่าเกษตรกรที่มีรายได้สูงกว่า 100,000 บาทปี มีเพียงร้อยละ 10.80 เท่านั้น แต่ค่านิยมของการใช้จ่ายที่ไม่ฟุ่มเฟือย และไม่กู้ยืมเพื่อการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยตลอดจนมีปัจจัยอื่นๆ (เช่น ความหลากหลายทางชีวภาพ) ที่ช่วยเอื้อให้มีความสามารถในการหาปัจจัยยังชีพเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างรายได้กับรายจ่ายการเป็นเจ้าของที่ดินและมีภาวะการยอมทำให้ชุมชนสามารถดำรงชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงได้ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Abstract

The main objective of this research was to study the factors affecting self-reliance of the farmer community which is composed of saving group members at Hoirang Sub-district , Muang District , Trat Province. Document study, observation, in-depth and structured interviews were used in this research. 139 farmer families, served as respondents by multi-stage sampling. The empirical results showed that the farmer community had a high level of self-reliance . The important factors affecting self-reliance were social and cultural , natural resources and environmental factors, technological factors as well as economic factors. In terms of social and cultural factors for creating the strength of the saving group process were 1) positive attitude towards the administrative committee – especially, regarding their honesty and unity 2) positive attitude towards the leader especially, being faithful to and proud of Pra Subin as well as belief in the recommendations of Pra Subin who is the leader of the Trat saving group (Susjasasomsup Group) as a whole. 3) participation of group members especially, stock sending continuously and returning of money loaned under group rule 4) value of expenditure and relationship with the community especially, no lending for luxurious payments as well as contributions to advise and warn those who did something illegal.

Natural resources and environmental factors were found to be significant physical factors, particularly, sufficiency of water for agricultural and daily consumption. The other was appropriate soil series. In terms of biological factors, there were indications that biodiversity in the community was prominent. In the case of technological factors, it was shown that the community ability of indigenous knowledge application was the most important. The others were ability in technological development and learning network, respectively. The results revealed that economic factors in terms of family income was not prominent. Only 10.80 % of respondents had an income of over 100,000 baht/year. However, they opined that they had the ability to balance their income. Most of them were land owners, having some savings but not luxuries, no lending for luxurious payments and having some supplementary factors for earning (eg.biodiversity). This could cause decrement of expenses. Thus the community had ability for self-reliance by self-sufficient economy.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือของบุคคลและหน่วยงานหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ของคณะฯ ประจำปีงบประมาณ 2544 ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรจังหวัดตราด สำนักงานที่ว่าการอำเภอเมืองตราด องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแร้ง คณะกรรมการบริหารกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ อำเภอเมือง จังหวัดตราด ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำวิจัย และขอขอบพระคุณพระอาจารย์สุบิน ปณีโต ผู้นำในการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์จังหวัดตราด คุณชูชีพ เลี้ยงถนอม ประธานคณะกรรมการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ตำบลห้วยแร้ง และเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ตำบลห้วยแร้ง อำเภอเมือง จังหวัดตราด ทุกท่านที่ให้ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหวังว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพึ่งพาตนเองของชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมไทยโดยรวมในที่สุด

ทิพวรรณ ถิมังกูร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญ	(4)
สารบัญภาพ	(5)
สารบัญตาราง	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	4
แนวความคิดเกี่ยวกับชุมชนพึ่งตนเอง	4
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งตนเองของชุมชน	7
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	13
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	13
เครื่องมือและวิธีการ	13
บทที่ 4 ผลการวิจัย	14
ตอนที่ 1 ลักษณะชุมชนตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด	14
ตอนที่ 2 ลักษณะข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง	22
ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งตนเองของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง	26
ตอนที่ 4 การพึ่งตนเองของชุมชนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะ สะสมทรัพย์	34
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ	37
สรุปผล	37
อภิปรายผล	39
ข้อเสนอแนะ	40
เอกสารอ้างอิง	41
ภาคผนวก	43
แบบสัมภาษณ์	44

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 เบญจชั้นรั้งของชุมชน	8
ภาพที่ 2 ที่ทำการตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด	19
ภาพที่ 3 แผนที่จังหวัดตราด	20
ภาพที่ 4 แผนที่ตำบลห้วยแร่	21
ภาพที่ 5 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพระสุบิน	22
ภาพที่ 6 การสัมภาษณ์เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์	23
ภาพที่ 7 การประชุมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์	29
ภาพที่ 8 สภาพการทำนาทุ่ง	30
ภาพที่ 9 สภาพพื้นที่ตำบลห้วยแร่..	31
ภาพที่ 10 ลักษณะการปลูกไม้ผลแบบผสมผสานของชาวบ้าน	31
ภาพที่ 11 ต้นจากขึ้นเองตามริมคลอง..	32
ภาพที่ 12 บ้านเกิดพระสุบิน	36

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แหล่งน้ำของตำบลห้วยแร้ง	15
ตารางที่ 2 ตัวอย่างรายชื่อแหล่งน้ำในหมู่บ้าน	15
ตารางที่ 3 โครงสร้างสัดส่วนอายุประชากร	16
ตารางที่ 4 การศึกษาของประชากร	18
ตารางที่ 5 การประกอบอาชีพของประชากร	18
ตารางที่ 6 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง (ตัวแปรระดับกลุ่มและอันดับ)	23
ตารางที่ 7 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง (ตัวแปรระดับอัตราส่วน)	26
ตารางที่ 8 ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม	28
ตารางที่ 9 ปัจจัยทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	30
ตารางที่ 10 ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี	33
ตารางที่ 11 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ	33
ตารางที่ 12 การพึ่งตนเองของชุมชนเกษตรกรที่เป็นสมาชิก กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์	34
ตารางที่ 13 ข้อมูลกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลห้วยแร้ง	36

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

(Statement of the Problem)

แนวความคิดในเรื่องการพึ่งพาตนเองของบุคคล/ของชุมชน เป็นสิ่งที่มีในสังคมไทยมานานแล้วสังคมไทยมีสุภาษิตว่า อดตาหิ อดโนนาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนหรือแม้แต่ปรัชญาพื้นฐานในการส่งเสริมการเกษตรก็กล่าวถึงการให้การศึกษาให้เกษตรกรรู้จักช่วยตนเอง และสามารถพึ่งตนเองได้ (Bliss et al, 1952) อย่างไรก็ตามดูเหมือนว่าการดำเนินงานพัฒนาประเทศโดยรวมในอดีตที่ผ่านมา ยังไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในด้านการพึ่งพาตนเองของเกษตรกร/ของชุมชนหรือของสังคมไทยได้ ตรงกันข้ามเกษตรกรจำนวนมากนั้นกลับขาดความสามารถในการคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การพัฒนาการผลิต การจัดการธุรกิจของตนเอง และของชุมชนของตนเองและองค์กรเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความเข้มแข็ง ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ส่งผลให้ชุมชนฐานล่าง เช่น กลุ่มเกษตรกรผู้ยากไร้ อ่อนแอลงเรื่อยๆ ประกอบกับภาวะวิกฤตของประเทศที่เกิดขึ้นตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2540 ทำให้สังคมไทยได้มีโอกาสกลับมาวิเคราะห์ถึงสาเหตุต่างๆ ของการเกิดวิกฤต จุดอ่อนและความผิดพลาดของสังคมไทยตามความเป็นจริง อันเป็นบ่อเกิดแห่งปัญหาที่สั่งสมยัดเยียดมาเป็นเวลานาน เช่น กระบวนการ วิธีการ ที่ใช้ในอดีตมีความเหมาะสมที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์แห่งการพึ่งพาตนเองหรือไม่ ทศนคติค่านิยมของคนในสังคมที่ตามแบบชาติตะวันตกเทคโนโลยีที่พึ่งพิงจากต่างประเทศ เป็นต้น ด้วยมูลเหตุแห่งปัญหาต่างๆ ที่ทำให้สังคมและชุมชนเกษตรกรอ่อนแอไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้เกิดการพัฒนาไม่ยั่งยืนนั้นทำให้แนวคิดในการพัฒนาไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างแท้จริง กลับมาได้รับความสนใจอย่างจริงจัง และเป็นทิศทางหลักในทุกกระดับของประเทศ

มีการค้นพบว่าท่ามกลางวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศที่ชุมชนจำนวนมากล่มสลายซึ่งส่วนใหญ่เป็นชุมชนในเมืองนั้น กลับมีชุมชนย่อยๆ ในชนบทจำนวนหนึ่งที่ยังสามารถยืนอยู่และพึ่งพาตนเองได้โดยไม่ล่มสลายไปตามวิกฤตของประเทศ เช่น กลุ่มวนเกษตร อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มออมทรัพย์ในจังหวัดสงขลา กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ตามจังหวัดต่างๆ เป็นต้น (กรมการปกครอง, 2541) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในจังหวัดตราดที่ดำเนินการตามคำแนะนำของพระสุบิน ปณีโต แห่งวัดไผ่ล้อม จังหวัดตราด ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสามารถและประสบความสำเร็จในการพึ่งพาตนเองจนมีชื่อเสียงในระดับประเทศ ผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่ในเขตนี้ทำการศึกษา โดยเฉพาะที่ตำบลห้วยแร้งซึ่งเป็นพื้นที่แห่งแรกที่เริ่มมีการก่อตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ขึ้นเป็นกลุ่มแรก โดยศึกษาถึงรายละเอียด สาเหตุปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลให้ชุมชนไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกษตรกรซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด สามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งแนวโน้มแห่งการพึ่งพาตนเองในอนาคต การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้ข้อมูลที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการขยายฐานการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองอื่นๆ ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective of the Study)

1. เพื่อทราบถึงลักษณะชุมชน ตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม/วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติทางด้านกายภาพและชีวภาพ ตลอดจนปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี ในระบบที่มีผลต่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด
3. วิเคราะห์ระดับของการพึ่งพาตนเองของชุมชนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Significance of the Study)

องค์ความรู้ทั้งหมดที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ในการนำไปประยุกต์และกระตุ้นหนุนเสริมให้เกิดการพัฒนาส่งเสริมชุมชนในท้องถิ่นอื่นๆ ให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองมากขึ้นเกิดการพัฒนายั่งยืน ส่งผลให้สังคมโดยรวมมีคุณภาพดีขึ้น นอกจากนี้องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันการศึกษา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กระทรวงมหาดไทย ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน อาสาสมัครอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาส่งเสริมชุมชนและองค์กรท้องถิ่น จะได้รับข้อมูลและแนวทางนำไปร่วมกันคิดและเชื่อมโยงกับการพัฒนาในด้านต่างๆ ของสังคมอีกด้วย

ขอบเขตของการวิจัย (Scope and Limitation)

การวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมเฉพาะเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในเขตตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด ระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2544 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิยามศัพท์

(Operational Definition of Terms)

ชุมชนเกษตรกร : หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพการเกษตรและเป็นสมาชิกกลุ่ม
 สัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด

ชุมชนพึ่งตนเอง : เป็นชุมชนที่ยึดหลักการสร้างตนเอง พึ่งตนเอง มีโครงสร้างชุมชน
 แบบองค์รวมบนหลักความช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกในชุมชน ยึดถือความมีส่วนร่วมและ
 สร้างศักยภาพในการพัฒนาตนเองของชุมชน เอาชุมชนเป็นเป้าหมายที่จะกระจายรายได้ พึ่งพา
 กันและเลี้ยงตนเองได้ โดยอาศัยฐานการเกษตรผสมผสานหรือวนเกษตร การสร้างวงจรรทุนใน
 ชุมชนธุรกิจ-อุตสาหกรรมชุมชน การจัดระบบสวัสดิการและตลาดภายในชุมชนก่อนไปสู่ตลาด
 ภายนอก

กระบวนการพัฒนาที่เป็นชุมชนพึ่งตนเอง : เป็นกระบวนการพัฒนาจากเล็กไปสู่ใหญ่
 สะสมจากน้อยไปสู่มาก การมีส่วนร่วมของสมาชิกและใช้วัฒนธรรมชุมชนเป็นตัวเชื่อมร้อยความ
 หลากหลาย หรือความแตกต่างของบุคคลเข้าด้วยกันจนก่อให้เกิดเป็นพลังต่อรอง และสร้างศักย
 ภาพชุมชนในการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เป็นกระบวนการ
 พัฒนาจากระดับล่างสู่บน โดยมีชุมชนเป็นเจ้าของ

กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ : หมายถึง กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง
 จังหวัดตราดซึ่งจัดเป็นกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนรูปแบบหนึ่ง que ดำเนินการโดยมีแกนนำของการ
 สร้างคุณธรรมและสวัสดิการให้แก่ชุมชนมีระบบการบริหารการเงิน ที่เป็นของประชาชนโดย
 ประชาชน เพื่อประชาชนเป็นการพึ่งพากันเองของคนในชุมชน และยึดโยงชุมชนด้วยวัฒนธรรม
 และกองทุนสวัสดิการมีหลักการสำคัญ คือ สมาชิกต้องเป็นคนในชุมชนเท่านั้นเพื่อให้การควบ
 คุมตรวจสอบทำได้ง่าย และคนที่เอาเงินมาฝากสามารถทำเรื่องขอกู้ได้ทันทีโดยมีหนังสือสัญญา
 มีคนค้ำประกัน และอยู่ในการดูแลของกรรมการกลุ่มที่ปล่อยกู้ โดยใช้สัจจะความเชื่อถือกันเอง

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

(Review of Related Literature)

การนำเสนอเนื้อหาสำคัญในบทนี้แบ่งเป็นการนำเสนอเรื่อง แนวความคิดเกี่ยวกับชุมชน ฟังตนเองและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการฟังตนเองของชุมชนดังนี้

แนวความคิดเกี่ยวกับชุมชนฟังตนเอง

ความสนใจเรื่องชุมชนเริ่มขึ้นจากโครงการทดลอง ชื่อ นูระชนบทสมบูรณที่ลุ่มน้ำแม่กลอง ของ ดร.ปวย อึ้งภากรณ์ เมื่อปี พ.ศ. 2512 ศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาอาชีพประเพณีและวัฒนธรรมของชาวบ้าน เพื่อทำความเข้าใจต่อความรู้สึกนึกคิดของชาวบ้าน หรือพิจารณาถึงจิตใจของประชาชน เพราะรากฐานทางประเพณี วัฒนธรรม ย่อมเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน (ปวย, 2523)

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2527) ทำการศึกษาเศรษฐกิจหมู่บ้านไทยในอดีต พบว่า เป็นเศรษฐกิจแบบยังชีพ ผลิตเพื่อกินเพื่อใช้เอง ไม่ต้องพึ่งโลกภายนอก มีความผูกพันภายในสูง ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการผลิต มีความเพียงพอใจตนเอง มีการทำหัตถกรรมควบคู่ไปกับการทำเกษตรกรรมหรือประกอบการอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน คนในชุมชนมีความเชื่อร่วมกัน นับญาติและทำกิจกรรมสังคมร่วมกัน ไม่มีการแบ่งแยกชนชั้น ความสัมพันธ์ทางการผลิตเป็นชุมชนขนาดเล็กที่มีความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างสมาชิก แต่มีเทคโนโลยีต่ำต้องพึ่งพาความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ และผลิตได้เพียงเพื่อยังชีพเท่านั้น

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2534) กล่าวถึงการฟังตนเองไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการดำรงตนอยู่ได้อย่างอิสระ มั่นคง สมบูรณ์ การฟังตนเองมีทั้งในระดับปัจเจกชน (individual) และระดับชุมชน (community) โดยระดับปัจเจกชน หมายถึง การที่บุคคลสามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างอิสระ เช่น สามารถแยกตัวออกมาอยู่ต่างหากจากพ่อแม่ มีความมั่นคงในชีวิต สามารถเลี้ยงตัวเองได้ ตัดสินใจเรื่องสำคัญได้เอง หรือสามารถขอคำแนะนำจากผู้อื่นมาประกอบการตัดสินใจของตน ส่วนในระดับชุมชน หมายถึง การที่ชุมชนมีความสามารถในการกระทำระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอตามกฎระเบียบของสังคม เพื่อบรรลุเป้าหมายของแต่ละคน หรือเป้าหมายร่วมกัน ณ พื้นที่แห่งใดแห่งหนึ่งเป็นเวลานานพอสมควร ซึ่งชุมชนในที่นี้หมายถึงชุมชนในชนบท

กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ (2530) กล่าวถึงการฟังตนเองในเชิงปัจเจกชนว่า หมายถึง กิจกรรมทั้งหลายที่กระทำโดยปัจเจกชนและครัวเรือน เพื่อบรรลุถึงการมีหลักประกันของการดำรงชีวิตของเขา แต่ความหมายในลักษณะของกลุ่ม หมายถึงสังคม(ชุมชน) เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ขึ้นต้นการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่มีการจัดระเบียบระบบเพื่อให้ประชาชนสามารถดำเนินการตอบสนองความต้องการของตนเอง (self-fulfillment) ด้วยวิธีการช่วยเหลือตนเองโดยการร่วมมือกับคนอื่นที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน ชุมชนมีอิสระในการตั้งเป้าหมายในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายโดยอาศัยความพยายาม และกำลังของตนเอง

อภิชัย พันธเสน (2539) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาชนบทให้ได้ผลโดยอาศัยภูมิปัญญาชาวบ้าน และการสังเคราะห์รูปธรรมของความสำเร็จของชาวบ้านมาสร้างเป็นทฤษฎีและรูปแบบ (Model) ของการพัฒนาชนบทในทำนองเดียวกัน เสน่ห์ จามริก (2541) ได้เสนอแนวคิดเรื่องชุมชนพึ่งตนเองไว้ว่า ในศตวรรษที่กำลังจะมาถึงนี้ จำเป็นต้องแสวงหาระเบียบเศรษฐกิจใหม่โดยการกระจายฐานะเศรษฐกิจและสิทธิเสรีภาพลงสู่ระดับล่าง ให้ความสำคัญกับคน เรื่องของชุมชนพึ่งตนเองเป็นกระแสโลกอย่างหนึ่ง ในระเบียบเศรษฐกิจใหม่ นอกจากนี่ถึง คนพึ่งตนเองแล้วต้องนึกถึง ระบบนิเวศน์ ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งประกอบกันเป็นเศรษฐกิจที่แท้จริง ในความหมายนี้ชุมชนพึ่งตนเอง จึงประกอบขึ้นด้วย ฐานทางทรัพยากร ความหลากหลายทางชีวภาพอันเป็นฐานชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ ยุทธศาสตร์สำคัญในการส่งเสริมให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ จึงให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ จากเดิมที่มองว่าเกษตรกรรมเป็นแหล่งผลิตไปสู่ความคิดที่ว่าเกษตรกรรมเป็นกิจกรรมของมนุษย์ที่เชื่อมโยงกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ฉะนั้นความกินดี อยู่ดีและความยั่งยืนมั่นคงก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของมนุษย์ ที่ดินไม่ได้เป็นเพียงสินค้าที่ตราค่าซื้อขายกันได้ด้วยเงินเท่านั้นแต่ที่ดินคือต้นทุนชีวิตของเกษตรกรและประเทศชาติที่ต้องรักษาไว้ให้ยั่งยืน สำหรับยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาแบบพึ่งตนเองแบบยั่งยืนนั้นได้แบ่งกระบวนการเป็น 3 ช่วงคือ

ช่วงแรก เริ่มจากเกษตรกรรายย่อย จากหน่วยครัวเรือนเป็นหลักแล้วค่อยเชื่อมโยงกับชุมชน จากนั้นจึงขยายเชื่อมโยงกับชุมชนอื่นๆ เป็นเครือข่ายซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กับชนบท

ช่วงที่สอง เริ่มทำเกษตรแบบพออยู่พอกิน ขณะเดียวกันต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้เกษตรแบบยั่งยืน ซึ่งไม่ใช่ในเรื่องของเทคนิคการทำเกษตรแต่สิ่งสำคัญคือ การสร้างสำนึกของเกษตรกรให้เห็นว่าที่ดิน และทรัพยากรต่างๆ เป็นต้นทุนชีวิตของเขา

ช่วงสุดท้าย เป็นจุดหมายปลายทางของ “ชุมชนพึ่งตนเอง” หรือเศรษฐกิจชุมชน เมื่อเกษตรกรเรียนรู้ที่จะทำเกษตรอย่างยั่งยืน ก็จะสามารถเติบโตไปสู่การพัฒนาที่ก้าวหน้าต่อไป ทั้งในเรื่อง การแปรรูป การผลิต การจัดการศึกษา การจัดการปกครองดูแลชุมชน และทรัพยากรด้วยตนเอง

ประเวศ วะสี (2541) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ประเทศไทยว่าจะต้องอยู่บนหลักการ การพัฒนาด้วยความเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนของคนไทยทุกคน โดยดำเนินการตามแนวทางหลัก 5 ประการได้แก่

1. ฝึกคนไทยเพื่อพัฒนาบนเส้นทางแห่งการพึ่งตนเอง เส้นทางพัฒนาควรเป็นเส้นทางของคนไทย โดยคนไทยและเพื่อคนไทย การพึ่งตนเองทำให้เข้มแข็งและกำหนดอนาคตของตนเองได้ การพึ่งผู้อื่นทำให้อ่อนแอไม่แน่ว่าจะพึ่งได้จริง และไม่ปลอดภัยว่าผู้ที่เราคิดพึ่งจะไม่ทำร้ายเรา

2. เศรษฐกิจวัฒนธรรมนิยมแทนที่เศรษฐกิจทุนนิยม

3. เศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจแท้เพื่อปวงชน

4. กระจายอำนาจให้ประชาชน และชุมชนท้องถิ่นกำหนดอนาคตของตนเอง

5. มีสัมพันธภาพที่ดีกับนานาประเทศด้วยความเป็นไทยและมีศักดิ์ศรี

สุพรรณิ ไชยอำพร และสนธิ สมัครการ (2535) ได้กล่าวว่าในทางทฤษฎี การศึกษาความพยายามพึ่งตนเองมักจะพิจารณาถึงมิติต่าง ๆ ประกอบเข้าด้วยกันดังต่อไปนี้

1. คุณภาพเฉพาะตัว (self-quality) โดยปกติแล้วความพยายามพึ่งตนเองจะเกิดขึ้นต่อเมื่อหน่วยสังคม (social unit) มีลักษณะดังนี้

1.1 มีอิสรภาพ (freedom) ในการคิด การพูด การตัดสินใจ หรือการกระทำตามความต้องการภายใต้กฎเกณฑ์ของสังคม

1.2 มีความเสมอภาค (equality) ในการเรียนรู้ รับรู้ หรือการแสวงหาสิ่งต่าง ๆ

1.3 มีความเป็นไทย (autonomy) ของหน่วยสังคม กล่าวคือ หน่วยสังคมจะต้องไม่ถูกรอบงำโดยผู้หนึ่งผู้ใด หรือ จากอิทธิพลภายนอกจนขาดอำนาจในการดำเนินกิจการของตนเองอย่างเป็นอิสระตามวัฒนธรรม

1.4 มีศักดิ์ศรี (dignity) ในการร่วมมือ ร่วมคิดหรือร่วมปฏิบัติ ความมีศักดิ์ศรีจะเกิดขึ้นต่อเมื่อหน่วยสังคมนั้นมีความเป็นอิสระอย่างเพียงพอ

1.5 มีความก้าวหน้า (progress) คือมีโอกาสในการที่จะพัฒนาพอสมควร

2. มีการกระทำอย่างต่อเนื่องหรือมีความเป็นกระบวนการ (continuing action/process) ทั้งในด้านความคิดและการตัดสินใจในการกระทำ

3. ระดับของการพึ่งตนเอง (level) การพึ่งตนเองแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับบุคคล ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งพาตนเองของชุมชน

อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาศาสตร์. (2540) ได้ศึกษาถึงปัจจัยและเงื่อนไขที่กำหนดความเข้มแข็งและอ่อนแอของชุมชน โดยสรุปไว้ดังนี้

ปัจจัยที่กำหนดความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่

1. โครงสร้างทางสังคมแบบแนวราบ (horizontal)
2. ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง
3. ค่านิยมจากศาสนธรรม
4. กระบวนการเรียนรู้เพื่อชีวิต
5. กลุ่มผู้นำตามธรรมชาติ
6. ระบบความสัมพันธ์เชิงสังคม (social relations) ที่แน่นแฟ้น
7. กลไกที่เอื้อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสารที่ต่อเนื่องตลอดเวลา

ปัจจัยแต่ละประการนี้มีความเกี่ยวเนื่องกันและมีผลกระทบเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน รวมทั้งมีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาเพื่อสร้างให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง

ปัจจัยที่กำหนดความอ่อนแอของชุมชน แบ่งเป็น 2 ส่วน คือปัจจัยความเข้มแข็งเดิมที่เปลี่ยนแปลงไปจากผลกระทบต่างๆ ได้แก่

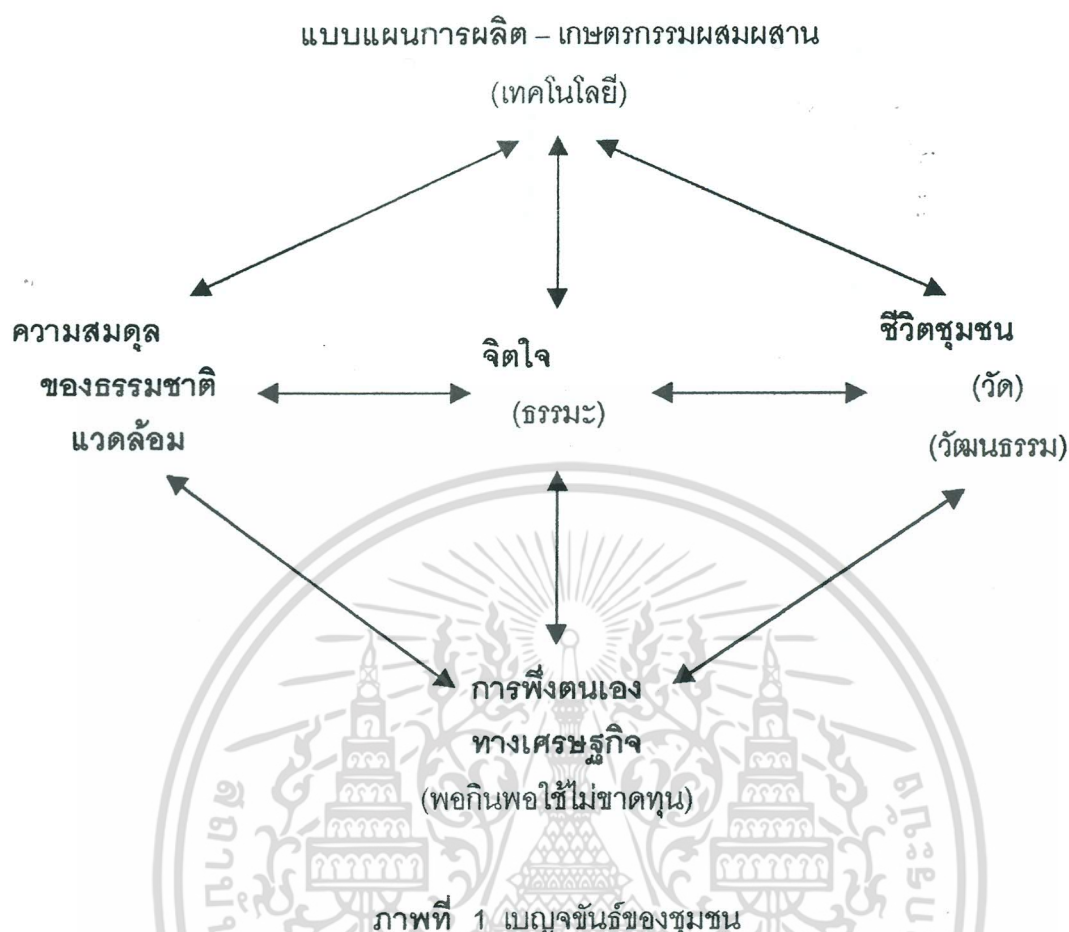
1. โครงสร้างทางสังคมแบบแนวตั้ง (vertical)
2. ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งพิง
3. ค่านิยมแบบใหม่ (ตามอย่างตะวันตก)
4. การศึกษาเพื่อรัฐ
5. กลุ่มผู้นำใหม่
6. ระบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (power relations)
7. ระดับการปฏิสัมพันธ์และติดต่อสื่อสารที่ลดน้อยลง

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่เสริมเข้ามาเพิ่มความอ่อนแอให้แก่ชุมชนทั้งโดยตรง และโดยอ้อม อีก ได้แก่

1. การแผ่ขยายอิทธิพลของสื่อมวลชน
2. การครอบงำการพัฒนาโดยระบบราชการ
3. กลไกการตลาดและอำนาจของธุรกิจ
4. การไหลออกของทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน

ประเวศ วะสี (2530) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเบญจขันธ์ของชุมชน ไว้ว่า ชุมชนชนบทที่จะพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ จะต้องมียอดประกอบ 5 อย่าง เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ดังภาพที่ 1 ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. จิตใจ หมายถึง การมีจิตใจที่มีธรรมะ มีความขยันหมั่นเพียร ไม่กลัวลำบาก ไม่โลภมาก มีสันโดษธรรม ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย จะกำหนดแบบแผนการผลิต และทำให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจ
2. แบบแผนการผลิต เป็นแบบผลิตเพื่อกินเอง ใช้เอง ทำให้ต้องทำหลายอย่าง เป็นเกษตรกรรมผสมผสาน ซึ่งทำให้มีกินมีใช้ครบ และธรรมชาติแวดล้อมมีความสมดุล
3. ความสมดุลของธรรมชาติแวดล้อม เกิดขึ้นเพราะแบบแผนการผลิตที่คำนึงถึงความสมดุลของธรรมชาติแวดล้อม และขึ้นกับจิตใจมนุษย์ที่ไม่โลภมาก และการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้
4. การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ เป็นการผลิตเพื่อกินเองใช้เอง มีความสมดุลของธรรมชาติสภาพแวดล้อม กับพฤติกรรมไม่ฟุ่มเฟือย ทำให้เศรษฐกิจได้สมดุล พอกินพอใช้ไม่ขาดทุนไม่เป็นหนี้สิน จึงมีชีวิตที่สงบ มีเวลา และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
5. ชีวิตชุมชน ระบบชีวิตมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวมีอาหารการกินเหลือเพื่อเอกลำไยเป็นเอกสารที่ส่งวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีเวลาที่จะช่วยเหลือสังสรรค์กัน จึงเกิดเป็นวัฒนธรรมของชุมชนขึ้น คือมีความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ มีการช่วยเหลือกัน มีสถาบันครอบครัวที่มั่นคง มีการนับถือผู้เฒ่าผู้แก่ มีวัดเป็นสถาบันของชุมชน ที่ช่วยพัฒนาจิตใจ เป็นศูนย์กลางทางการศึกษา ทางสาธารณสุข ทางศิลปวัฒนธรรม เป็นสถาบันสังคมสงเคราะห์ และเป็นเครื่องช่วยให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจ

การเชื่อมโยงของขั้นที่ 5 ของชุมชนดังกล่าว เป็นเรื่องสำคัญของพุทธเกษตรกรรม ซึ่งเป็นวิถีชีวิตเกษตรกรรมที่อาศัยหลักพุทธธรรม ขั้นที่ 5 ของชุมชนนี้มีโชหุุดหนึ่งตายตัว แต่ต้องมีการพัฒนาและระมัดระวังอย่างต่อเนื่อง อย่างเช่น ในเรื่องการพัฒนาจิตใจก็ต้องมีวิธีการที่จะปลูกจิตสำนึกให้เกิดความคิด ความตื่นตัว และกำลังใจที่จะทำความดีและความถูกต้อง ในเรื่องชีวิตชุมชนก็ต้องการพัฒนาองค์กรชุมชนของชาวบ้าน การบริหารจัดการ การเรียนรู้ และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อชุมชนจะได้อยู่ในฐานะที่ป้องกันเหตุปัจจัยที่จะเข้ามาทำลายขั้นที่ 5 ของชุมชน พุทธเกษตรกรรมเป็นรูปธรรมของการปฏิบัติที่นำเอาหลักธรรม เทคโนโลยี นิเวศวิทยา เศรษฐกิจ ชุมชน และวัฒนธรรม มาเชื่อมสัมพันธ์พร้อมกันไป

อเนก นาคะบุตร (2536) กล่าวถึงชุมชนที่มีความเข้มแข็งและสามารถจัดการกับทรัพยากรดิน น้ำ ป่า ของชุมชนได้ว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. ภูมิปัญญาและความรู้ที่สืบสาน และประยุกต์ได้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก
2. องค์กรชุมชนและกลุ่มผู้นำที่มีคุณธรรมและภูมิปัญญา
3. เวทีการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและการคุกคามจากภายนอก

สุภัทร ขจรมาศนุชปี (2540) กล่าวถึงการพัฒนาเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้นั้น ต้องดำเนินการใน 2 ปัจจัย คือ

1. การสร้างขีดความสามารถของชุมชน (ปัจจัยภายใน) โดยดำเนินการ 3 ประการ คือ ประการแรก การส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมตัวกันเป็นองค์กรที่เข้มแข็งทั้งองค์การบริหารและการผลิตสำหรับเป็นแกนกลางของชุมชน ศูนย์กลางในการติดต่อสัมพันธ์กับภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างมีศักดิ์ศรีบนพื้นฐานของความสัมพันธ์เท่าเทียมกัน ศูนย์กลางในการปลูกฝังจิตสำนึกในการพึ่งตนเองของชุมชน ประการที่สอง สร้างเสริมปัจจัยพื้นฐานให้มีขึ้นเพียงพอสมาชิกทุกคนในชุมชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และควรเพิ่มศูนย์ความรู้/ข้อมูล ข่าวสาร ศูนย์เทคโนโลยีชาวบ้านและกองทุนหมู่บ้าน และประการสุดท้าย การรณรงค์ปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนเชื่อมั่นในตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่หมกมุ่นอบายมุข มีจิตสำนึกในการพึ่งตนเอง ไม่ต้องรอคอยความช่วยเหลือจากภายนอกหรือรอคอยโชคกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ซึ่งจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ด้วยการยึดหลัก เข้าไปเกื้อหนุน ไม่หยิบยื่นให้ และให้อิสระในการดำเนินงานของชาวบ้าน โดยมีกิจกรรมและขั้นตอนการปฏิบัติ ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การสร้างแนวคิดการพึ่งตนเอง คือ การเริ่มทำความเข้าใจความหมาย และสาระสำคัญของ การพึ่งตนเองให้ตรงกันว่า การพึ่งตนเอง เป็นสภาวะที่สมาชิกของชุมชนหรือชาวบ้าน สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และมีขีดความสามารถที่จะแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการของชุมชนได้มากขึ้น ไม่ใช่เป็นการตัดขาดจากการพึ่งพาหรือยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การพึ่งตนเองของชุมชน เป็นสภาวะที่เกิดความสมดุลระหว่างความต้องการของชุมชนทั้งทาง เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง กับขีดความสามารถของชุมชนในการสนองความต้องการนั้น

ขั้นที่ 2 การกำหนดพื้นที่เป้าหมายและระดับการพึ่งตนเอง ซึ่งอาจแบ่งเป็น 3 ระดับเป้าหมาย คือ ระดับที่ 1 การพึ่งตนเองได้พอดี (พออยู่พอกิน) ระดับที่ 2 การพึ่งตนเองได้ดี (อยู่ดีกินดี) และระดับที่ 3 การพึ่งตนเองได้ดีมาก (มั่งมีศรีสุข) (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แห่งประเทศไทย, 2530)

ขั้นที่ 3 การกำหนดเครื่องชี้วัดและวิธีการติดตามประเมินผล จะช่วยให้ทราบว่าการ ทำงานในพื้นที่ใดได้ผลระดับใด

ขั้นที่ 4 การจัดตั้งองค์กรประชาชน องค์กรประชาชนที่เข้มแข็งจะเป็นกลไกสำคัญที่จะ ผลักดันให้ชุมชนมีขีดความสามารถในการพึ่งตนเองได้มากขึ้น การจะทำให้องค์กรประชาชนเข้มแข็งมีเงื่อนไขที่เป็นองค์ประกอบสำคัญหลายประการ คือ ต้องสนับสนุนให้องค์กรมีส่วนร่วมอย่าง แท้จริงในการตัดสินใจ มีการสรรหาและสร้างผู้นำที่ดีให้แก่องค์กร มีกิจกรรมต่อเนื่องตลอดเวลา มีเงินทุนสนับสนุน และมีอิสระในการดำเนินงานและการตัดสินใจ

ขั้นที่ 5 การเสริมสร้างปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ ในชุมชน อันได้แก่ แหล่งน้ำ ถนน ไฟฟ้า การ สื่อสาร ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้ง ศูนย์ข้อมูลชุมชน ศูนย์เทคโนโลยีชาวบ้าน กองทุนหมู่บ้าน ร้านค้าชุมชน ซึ่งจะช่วยให้ชาวบ้านพึ่งตนเองได้อย่างมั่นคง

ขั้นที่ 6 การสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในทางที่ดี มีจิตตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานของการทำงาน รู้จักอดออมและวางแผนชีวิตที่ดี ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขและการพนัน เป็นต้น

ขั้นที่ 7 การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างสม่ำเสมอและ ต่อเนื่อง ย่อมช่วยให้ชุมชนพึ่งตนเองได้เร็วขึ้น แต่ต้องมีลักษณะเข้าไปเกื้อหนุนไม่หยิบยื่นให้ แต่ ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม มีอิสระในการดำเนินงาน ให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และไม่เอาวัดเอาเปรียบ

เศรษฐสยาม (2529) ได้วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้านจากหมู่บ้านที่พึ่งตนเองไป สู่หมู่บ้านที่พึ่งพาลาด โดยการกระตุ้นจากโครงการของรัฐ การสร้างถนน ไฟฟ้า นำวิถี

เศรษฐกิจที่ผลิตเพื่อการค้าและกำไรที่ต้องพึ่งพาลาดเข้าสู่หมู่บ้าน ทำให้การผลิตแบบพึ่งตนเอง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รวมทั้งวัฒนธรรมชุมชนค่อยๆ สลายไปโดยไม่มีความสามารถเลือกเฟ้นว่าควรรับส่วนใดจากภายนอกไว้และควรเก็บส่วนใดของวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2529) กล่าวว่า เงื่อนไขที่จะทำให้การพัฒนาเพื่อการพึ่งตนเอง ของชาวบ้านเป็นไปได้มี 6 ประการ คือ

1. ต้องเป็นการพัฒนาแบบกลุ่ม (collective) คือจะต้องมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีสมาชิกเข้าร่วมในกิจกรรมที่จะทำมากพอ

2. ต้องมีจิตสำนึกที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (mutual aid) และต้องทำจิตสำนึกนี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นโดยการกลับไปรื้อฟื้นความทรงจำร่วมกันเกี่ยวกับความจำเป็นที่จะต้องร่วมกับกลุ่มแบบ collective เป็นการกระตุ้นจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ของชุมชนให้เกิดขึ้น ซึ่งสัมพันธ์กับความเป็นตัวของตัวเอง (autonomy) ของหมู่บ้านด้วย เพราะเท่ากับเป็นการแสดงถึงเอกลักษณ์ของหมู่บ้าน ทำให้สามารถมีจิตสำนึกในการกำหนดชะตากรรมของตัวเองได้

3. ต้องมีการผลิตซ้ำจิตสำนึกนี้ให้เกิดขึ้นมาอีก มีการถ่ายทอดจิตสำนึกนี้ไปสู่คนรุ่นต่อไปในชุมชน

4. ต้องมีการรวมตัวกัน ในรูปแบบสหพันธ์ คือจากการรวมกันในกลุ่มย่อย คนในระดับหมู่บ้าน และหมู่บ้านเหล่านี้สามารถที่จะรวมกันเป็นสหพันธ์ เพื่อสามารถต่อรองกับสถาบันภายนอก เช่น พ่อค้าและรัฐได้อย่างมีพลัง โดยที่แต่ละหน่วยย่อยคือหมู่บ้านก็จะต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง

5. ต้องมีการประสานทางวัฒนธรรมกับคนกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมด้วย เช่น ชนชั้นกลางบางส่วน กลุ่มคนที่เสียเปรียบในเมือง อันจะทำให้แนวคิดในการพัฒนาเพื่อการพึ่งตนเองของชาวบ้านมีพลังมากยิ่งขึ้น

6. ชุมชนควรมีความสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมธรรมชาติ เพราะสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์เป็นปัจจัยสำคัญในการพึ่งตนเองของชาวบ้าน

วิเชียร แสงโชติ (2539 อ้างถึงใน สมพันธ์ เดชะอริก, 2540) ได้อธิบายบทสรุปขององค์กรชาวบ้านในการพัฒนาความเข้มแข็ง คือ ต้องทำงานแนวคิดและกิจกรรมทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการบริหารจัดการให้ควบคู่กันไปทั้ง 4 ด้านกล่าวคือ

ด้านการเมือง องค์กรชุมชนต้องสามารถสร้างอำนาจต่อรองในการใช้ทรัพยากรจากภาครัฐและภายนอกได้ ต้องศึกษาเรียนรู้กลไกตลาดและต่อรองกับภาครัฐกิจได้ รวมทั้งต้องผลักดันให้กฎหมายคุ้มครองการรวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนแบบไม่ต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบของรัฐ แต่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล วิชาการ ข้อมูลและเทคโนโลยี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านเศรษฐกิจ ต้องเสริมสร้างกิจกรรมที่ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ มีการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า และการทำงานกิจกรรมธุรกิจชุมชนที่ชุมชนมีอำนาจ เช่น บิมน้ำมัน ร้านค้า การค้า ขายผ้าพื้นเมือง เป็นต้น

ด้านสังคมวัฒนธรรม ต้องสร้างการรวมกลุ่มที่นำเอาวัฒนธรรมประเพณี การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มาเกาะเกี่ยวการรวมตัวให้เหนียวแน่นขึ้น

ด้านการบริหารจัดการ ต้องมีการเรียนรู้และกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ การจัดองค์กร การแบ่งบทบาทหน้าที่ และการจัดทำแผนปฏิบัติงานร่วมกัน

ธนพรรณ สุนทร (2542) ทำการศึกษาเรื่องงานนโยบายรัฐ : บทบาทผู้นำท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ตำบลบ้านหลวง ตำบลสามตุ่ม ตำบลบางนมโค อำเภอสiena จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นชุมชนที่มีการรวมตัวเพื่อจุดมุ่งหมายในการเปลี่ยนวิถีชีวิตให้คงความเป็นไทย โดยภูมิปัญญาชาวบ้านดำเนินกิจกรรมต่างๆ พบว่า ผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่มีบทบาท ในการสนับสนุนให้ชุมชนมีการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้นำท้องถิ่นที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการมีบทบาทอย่างมากในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

(Research Methodologies)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่เกษตรกรในตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราดซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์จะสะสมทรัพย์ จำนวน 1,375 ครัวเรือน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage sampling) โดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมด จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณรวมทั้งสิ้น 139 ครัวเรือน

เครื่องมือและวิธีการ

ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยร่างแบบสัมภาษณ์และทดสอบแบบสัมภาษณ์ก่อนใช้ ตรวจสอบความถูกต้อง (validity) และหาค่าความเชื่อถือได้ (reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) .83 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามจากนั้นรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS

ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) จากผู้นำกลุ่ม ทำการศึกษาจากเอกสารและเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสังเกต (observation) ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ทำการวิเคราะห์สภาพพื้นที่และเกษตรกรในชุมชน จากข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิที่เก็บรวบรวมเพิ่มเติมจากการสำรวจเพื่อให้ได้ภาพรวมของชุมชน วิเคราะห์ระดับของการพึ่งพาตนเองและปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งพาตนเอง

การวิเคราะห์น้ำหนักของปัจจัยและระดับของการพึ่งพาตนเอง กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับคือเห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน 5 เห็นด้วยให้คะแนน 4 เฉยๆหรือก้ำกึ่งระหว่างเห็นด้วยกับไม่เห็นด้วยให้คะแนน 3 ไม่เห็นด้วย ให้คะแนน 2 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้คะแนน 1 สำหรับคำถามด้านบวก แต่ถ้าคำถามเป็นด้านลบก็จะเปลี่ยนค่าตรงกันข้าม ส่วนเกณฑ์การคิดคะแนนเฉลี่ยรายชื่อ กำหนดจุดกึ่งกลางของช่วงคะแนนดังนี้

คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1-1.80	= ต่ำมาก
คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.81-2.60	= ต่ำ
คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.61-3.40	= ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.41-4.20	= สูง
คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 4.21-5.00	= สูงมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

(Results)

ผลการวิจัยครั้งนี้นำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะชุมชน ตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด

ลักษณะทางกายภาพและชีวภาพ

ตำบลห้วยแร่มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มสลับเชิงเขา สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นลอนคลื่นและเนินเขาซึ่งอยู่ในบางส่วนของหมู่ 5,6,8,9 และ 10 เหมาะสมในการปลูกยางพารา สับปะรด สวนผลไม้ ส่วนที่ราบลุ่มและที่ราบจะอยู่กระจายทั่วไป เหมาะสมในการทำนาข้าว ยางพารา ทำสวน สับปะรด และการปลูกไม้ผล พื้นที่ทั้งหมดมีประมาณ 187 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 116,875 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง และ ตำบลด่านชุมพล อำเภอบ่อไร่

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลวังกระแจะ , ตำบลเนินทราย อำเภอเมือง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลเนินทราย , ตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมือง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลทุ่งนนทรี , ตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง

ลักษณะดินในพื้นที่ตำบลห้วยแร่ประกอบด้วยชุดดินหลายชุดดังนี้ ได้แก่ ดินชุดชะอำ, ดินชุดแกลง, ดินชุดสตุล, ดินชุดชลบุรี, ดินชุดเนินทราย, ดินชุดนาทวี, ดินชุดชุมพร, ดินชุดคลองซาก, ดินสัมพันธ์ของชุดดินคลองซาก/ชุมพร ชุดดินทั้งหมดเป็นชุดที่เหมาะสมกับการทำนา ทำสวนผลไม้และยางพารา สมรรถนะของดินเป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงปานกลาง สามารถแบ่งกลุ่มดินได้ 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มดินนา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 5 ของพื้นที่ตำบล เป็นดินนาทั่วไป ซึ่งอยู่บริเวณตอนกลางของตำบล

2. กลุ่มดินไร่ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 5 ของพื้นที่ตำบล เป็นดินไร่ทั่วไป ซึ่งอยู่บริเวณกลางตอนล่างของตำบล

3. กลุ่มดินภูเขาครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 90 ของตำบลและกระจายทั่วไปทั้งตำบล ทรัพยากรน้ำ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ 3,000 – 4,000 มิลลิเมตรต่อปี นับว่ามีปริมาณน้ำฝนสูง แหล่งน้ำ ในพื้นที่ตำบลห้วยแร่มีทั้งแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น หนองน้ำและคลองต่างๆ และมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นโดยทางราชการ เช่น อ่างเก็บน้ำ สระน้ำ ฝาย ทำนบ บ่อน้ำ ตื้น บ่อบาดาล ฯลฯ ครอบคลุมพื้นที่ 26,772 ไร่หรือคิดเป็นร้อยละ 22.9 ของพื้นที่ทั้งหมดในตำบล

เอกสารที่ 1 ได้รับประโยชน์จากแหล่งน้ำคิดเป็นร้อยละ 65.15 ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 แหล่งน้ำของตำบลห้วยแร่

ประเภทแหล่งน้ำ	จำนวน(แห่ง)	พื้นที่รับประโยชน์(ไร่)	ครัวเรือนรับประโยชน์(ราย)
บ่อน้ำตื้น/สระน้ำ	25	600	32
บ่อบาดาล	91	925	100
ฝาย/ทำนบ/พรางกั้นน้ำ	15	452	79
ประปาหมู่บ้านอื่นๆ	10	1,795	473
แหล่งน้ำธรรมชาติ/ห้วย/คลอง/บึง	52	23,000	598
รวม	193	26,772	1,292

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแร่

ตารางที่ 2 ตัวอย่างรายชื่อแหล่งน้ำในหมู่บ้านต่างๆ

แหล่งน้ำ หมู่บ้าน	อ่างเก็บน้ำ	หนองน้ำ	สระน้ำ	คลอง
หมู่ 1	อ่างเก็บน้ำตาโหนด	หนองใหญ่ หนองรี หนองตาโหนด	-	คลองห้วยแร่
หมู่ 2	-	หนองพยอม	-	คลองห้วยแร่
หมู่ 3	-	-	-	คลองห้วยแร่
หมู่ 4	-	หนองซอน	สระ กสข. สระน้ำวัดเนินยาง	คลองห้วยแร่
หมู่ 5	อ่างเก็บน้ำคลองป่อ	-	สระ กสข.	คลองห้วยแร่
หมู่ 6	อ่างเก็บน้ำตาปัด	-	-	คลองกะบัว
หมู่ 7	-	-	-	คลองยายสถาน คลองมะนาว คลองตาบาน
หมู่ 8	-	หนองใหญ่	-	คลองห้วยแร่
หมู่ 9	อ่างเก็บน้ำหินโค้ง	-	-	คลองพืด คลองเว้
หมู่ 10	-	-	-	คลองมะเดื่อ คลองพืด คลองอีหิม

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดตราด กรมส่งเสริมการเกษตร
เอกสารที่แนบมาเป็นเอกสารของกรมส่งเสริมการเกษตร หากท่านไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภัยธรรมชาติ มีผลกระทบบ้างในช่วงฤดูแล้ง ฝนแล้งทำให้สวนผลไม้เสียหายเนื่องจากแหล่งน้ำธรรมชาติไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ นอกจากนี้ในช่วงฤดูฝนประมาณเดือนพฤษภาคม ถึง ตุลาคม ถ้ามีฝนตกชุกติดต่อกันประมาณ 10-15 วัน จะทำให้น้ำท่วม น้ำจากคลองห้วยแครง ระบายไม่ทัน ประกอบกับการหนุนของน้ำทะเล จึงทำให้เกิดน้ำท่วมพื้นที่ทำนาบางส่วนประมาณ 3-7 วัน ซึ่งยังไม่ทำให้ข้าวเสียหาย แต่ทำให้การคมนาคมในหมู่บ้านไม่สะดวก

ป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นป่าธรรมชาติและป่าสงวนแห่งชาติ

ลักษณะทางประชากร

ประชากรมีจำนวนทั้งสิ้น 6,510 คน เป็นชาย 3,228 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 49.59 เป็นหญิง 3,282 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50.41 ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 34.81 คนต่อตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,983 ครัวเรือน โครงสร้างสัดส่วนของอายุประชากรที่มีจำนวนมากสุด (ร้อยละ 56.19) อยู่ในช่วงอายุ 19-50 ปี ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงโครงสร้างสัดส่วนอายุประชากร

ที่	ช่วงอายุ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	ร้อยละ
1.	1 วัน - 3 ปี	168	167	335	5.15
2.	4 ปี - 6 ปี	160	162	322	4.95
3.	7 ปี - 12 ปี	269	305	574	8.82
4.	13 ปี - 14 ปี	86	69	155	2.38
5.	15 ปี - 18 ปี	189	201	390	5.99
6.	19 ปี - 50 ปี	1,824	1,834	3,658	56.19
7.	51 ปี - 60 ปี	270	255	525	8.06
8.	61 ปี ขึ้นไป	262	289	551	8.46
	รวม	3,228	3,282	6,510	100

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแครง

การตั้งถิ่นฐานของชุมชนไม่ปรากฏแน่ชัดว่ามีการตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่เมื่อไร จากการสอบถามผู้สูงอายุในตำบลเล่าว่าสาเหตุที่เรียกว่า "ห้วยแครง" เพราะบริเวณหนองน้ำท่าศาลเจ้า มีหินที่มีลักษณะเหมือนรูปอีแร้ง อยู่ที่หมู่ 4 บ้านเนินยาง จึงเรียกว่าตำบล "อีแร้ง" ต่อมาเรียกให้สุภาพขึ้นจึงเปลี่ยนจากคำว่า "อีแร้ง" เป็น "ห้วยแครง" ปัจจุบันหินรูปอีแร้งได้จมสู่ใต้น้ำจะเห็นได้เฉพาะฤดูแล้งที่น้ำลดลงมาก ๆ โดยจะเห็นเพียงบริเวณส่วนหัวเท่านั้น จึงเรียกตำบลนี้ว่า ตำบล "ห้วยแครง" สืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ประชากรมีพื้นเพดั้งเดิมเป็นคนไทย และของ โดยของจะอยู่ที่หมู่ 6 บ้านฉางเกลือและหมู่ 10 บ้านคลองพืด ส่วนคนไทยส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บ้าน มีบางส่วนที่อพยพมาจากตำบลใกล้เคียงคือตำบลเนินทรายและตำบลท่าพริก ภาษาพูดคือภาษาไทยพื้นบ้าน คล้ายภาษากลางมีบางคำเท่านั้นที่แตกต่างไปจากภาษากลาง ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมีประเพณีต่างๆได้แก่ การบวชนาค การทำบุญตักบาตร การแต่งงาน ฯลฯประเพณีพื้นบ้าน เช่น การตักบาตรเทโวในช่วงวันออกพรรษา เป็นต้น

ลักษณะครอบครัว/ความสัมพันธ์และการสื่อสารในชุมชน

ครอบครัวส่วนใหญ่ยังอยู่แบบสังคมาคือเป็นครอบครัวขยาย (Extended Family) มีขนาดใหญ่และมักจะอยู่รวมกันจนกว่าจะออกเรือนอยู่ร่วมกันในพื้นที่เดียวกันมีความผูกพันกันสูง ความสัมพันธ์ภายในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะอยู่เป็นแบบญาติพี่น้องและมักจะเกี่ยวพันกันในระบบเครือญาติ ความขัดแย้งอย่างรุนแรงจึงมักไม่เกิดขึ้น ความสัมพันธ์ภายนอกหมู่บ้านจะเป็นสังคมาแบบไปมาหาสู่ ติดต่อกันตลอดเวลา จึงทำให้คนในตำบลรู้จักคุ้นเคยกันดี ครัวเรือนที่มีโทรศัพท์บ้านหรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีจำนวน 650 ครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 32.77 มีโทรทัศน์หรือวิทยุใช้จำนวน 1,022 ครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 51.54 มีคอมพิวเตอร์ใช้จำนวน 5 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 0.25 นอกจากนี้ยังมีหอกระจายข่าว/เสียงตามสาย กระจายอยู่ในตำบลจำนวน 10 แห่ง

ลักษณะการตั้งบ้านเรือน

ลักษณะการตั้งบ้านเรือนเป็นแบบกระจายตามพื้นที่ทำกินและแบบกระจายไปตามเส้นทางคมนาคมทั้งสองฝาก อยู่ไม่ห่างไกลกันจนเกินไป สามารถไปมาหาสู่กันได้โดยไม่เสียเวลามากนักและมีโอกาสพบปะกันได้ ครัวเรือนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม การตั้งบ้านเรือนมักจะตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ของตนเอง ความใกล้ไกลของแต่ละบ้านขึ้นอยู่กับขนาดของพื้นที่ของแต่ละครอบครัว การตั้งบ้านเรือนติดกับเส้นทางคมนาคมก็เพื่อสะดวกในการเดินทางและการขนส่งผลผลิตออกสู่ตลาด ตลอดจนการติดต่อกับชุมชนอื่นๆ

ศาสนา มีวัด 4 แห่ง ได้แก่ วัดคลองขุดในหมู่ 2 วัดเนินยางในหมู่ 4 วัดบางปรือในหมู่ 8 และ วัดนางเกลือในหมู่ 6

การศึกษา มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา 6 แห่ง ระดับมัธยมต้น 1 แห่ง ระดับมัธยมปลาย 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง และที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 10 แห่ง

ประชากรที่ได้รับการศึกษามีจำนวน 5,260 คนจากประชากรที่อยู่ในช่วงอายุที่เข้ารับการศึกษาก่อนบังคับเป็นต้นไปจำนวนทั้งหมด 5,853 คน คิดเป็นร้อยละ 89.87 โดยจบการศึกษาระดับ ป.1 -ป.6 มากที่สุด (ร้อยละ 70.38) รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 การศึกษาของประชากร

ที่	ระดับการศึกษาของประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	ประถมศึกษา (ป.1 – 6)	3,702	70.38
2.	มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – 3)	784	14.90
3.	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช./ปกศ.)	425	8.08
4.	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส./ปกศ.สูง/ปวท.)	254	4.83
5.	ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี	95	1.81
	รวม	5,260	100

สาธารณสุข ตำบลห้วยแก้วมีสถานอนามัยทั้งหมด 3 แห่ง คือ

1. สถานอนามัยบ้านเกาะขวาง ตั้งอยู่หมู่ 1 รับผิดชอบหมู่ 1,3,7,8
2. สถานอนามัยบ้านคลองขุด ตั้งอยู่หมู่ 2 รับผิดชอบหมู่ 2,4,5,9
3. สถานอนามัยบ้านฉางเกลือ ตั้งอยู่หมู่ 1 รับผิดชอบหมู่ 6,10

ในแต่ละหมู่บ้านจะมีอาสาสมัครสาธารณสุข คือ อสม. และ ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข คือ ผสส. นอกจากนี้ยังมีกองทุนยาและเวชภัณฑ์ มีการทำบัตรสงเคราะห์และบัตรสุขภาพ

โรคระบาดสำคัญที่พบบ่อยที่สุด ได้แก่โรคไข้เลือดออก รองลงไปเป็นโรคอุจจาระร่วงพบ บ้างประปราย สำหรับสถานการณ์โรคเอดส์พบผู้ติดเชื้อ HIVจำนวน 23 คนผู้ป่วยโรคเอดส์จำนวน 7 คน สถานการณ์ยาเสพติด พบผู้ติดยาบ้าจำนวน 15 คน กัญชา 3 คนและบุหรี่ 1,100 คน

สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวน 1,375 ครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 69.34 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การประกอบอาชีพของประชากร

ที่	อาชีพ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
1.	เกษตร	1,375	69.34
2.	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	254	12.81
3.	รับจ้าง	194	9.78
4.	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	61	3.08
5.	พนักงานหน่วยงานเอกชน	36	1.82
6.	อื่นๆ	63	3.17
	รวม	1,983	100

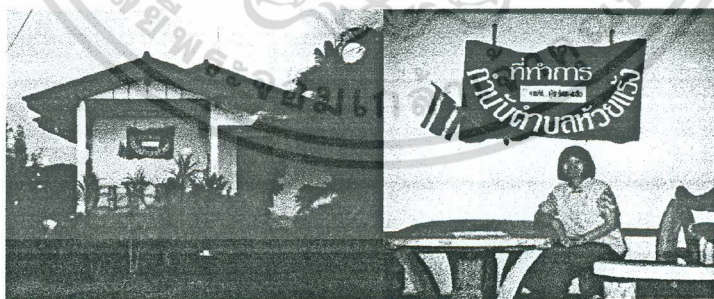
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรณีใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำไปเผยแพร่ด้วยวิธีการใดๆ

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาชีพการเกษตรในตำบลห้วยแร่ที่สำคัญได้แก่ การทำสวนยาง สวนผลไม้ นาข้าว โดยมีสภาพการปลูกพืชหลายชนิดในลักษณะของการทำไร่นาสวนผสม และเกษตรผสมผสาน พืชที่ปลูกมากได้แก่ยางพารา สับปะรด ข้าว เงาะ ทูเรียน ไม้ตง ระกำ และพืชอื่นๆที่ปลูกกันบ้าง ได้แก่ มะพร้าว ส้มเขียวหวาน มังคุด ลางสาด ลองกอง มะม่วง พริกไทย กัลย พืชผัก ฯลฯ ส่วนสภาพการเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้บริโภคภายในครัวเรือน เช่น เป็ด ไก่ สุกร มีเลี้ยงเพื่อการจำหน่ายเพียงเล็กน้อย นอกจากนี้มีการเลี้ยงโค กระบือบ้างเล็กน้อย สำหรับอาชีพการประมงที่สำคัญคือการทำบ่อเลี้ยงกุ้ง ในบริเวณใกล้คลองห้วยแร่

การแบ่งเขตการปกครอง ตำบลห้วยแร่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอเมืองตราดแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน ดังนี้

1. หมู่ 1 บ้านเกาะขวาง	นายชูชีพ เลี้ยงถนอม	กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน
2. หมู่ 2 บ้านคลองซุด	นายประพัฒน์ ฤทธิเดช	ผู้ใหญ่บ้าน
3. หมู่ 3 บ้านบางปรอง	นายเพชร หงษ์กลาย	ผู้ใหญ่บ้าน
4. หมู่ 4 บ้านเนินยาง	นายโกวิท แก้วเกิด	ผู้ใหญ่บ้าน
5. หมู่ 5 บ้านปากพืด	นายประสาร นาคประวัตติ	ผู้ใหญ่บ้าน
6. หมู่ 6 บ้านฉางเกลือ	นางกุหลาบ คงอุดม	ผู้ใหญ่บ้าน
7. หมู่ 7 บ้านแหลมตอง	นายอารี สัมมา	ผู้ใหญ่บ้าน
8. หมู่ 8 บ้านหนองใหญ่	นายวิริยะ จงไพศาล	ผู้ใหญ่บ้าน
9. หมู่ 9 บ้านหินโค้ง	นายประมวลทรัพย์ บุตรวิชา	ผู้ใหญ่บ้าน
10. หมู่ 10 บ้านคลองพืด	นายประจิม แพทย์นุเคราะห์	ผู้ใหญ่บ้าน

ภาพที่ 2 ที่ทำการตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด

การคมนาคม ตำบลห้วยแร่มีเส้นทางคมนาคม ส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง (89 สาย) รองลงมาเป็นถนนลาดยาง (12 สาย) และถนนคอนกรีต (10 สาย) ตามลำดับ สามารถใช้ได้เกือบทุกฤดูกาล ยกเว้นในฤดูฝนสภาพถนนลูกรังจะเป็นหลุมเป็นบ่อ มีน้ำขัง ทำให้การคมนาคมลำบาก ยานพาหนะที่ใช้เดินทางส่วนใหญ่ ได้แก่ รถสองแถว รถปิ๊กอัพและรถจักรยานยนต์ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สแกนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 ลักษณะข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

เกษตรกรทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ และประมาณครึ่งหนึ่ง(ร้อยละ 56.8) เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 41.9 ปี อายุสูงสุด 77 ปี อายุต่ำสุด 14 ปี ส่วนใหญ่(ร้อยละ 80.6) สมรสแล้ว และจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้น(ร้อยละ 78.4) มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน จำนวนสมาชิกในครอบครัวสูงสุด 11 คน และต่ำสุด 1 คน มีอาชีพหลักทางการเกษตรที่สำคัญคือ ทำสวนผลไม้ (ร้อยละ 46.1) รองลงไปเป็นสวนยางพารา (ร้อยละ 23.0) และการประมง(ร้อยละ 11.5) มีรายได้อยู่ในช่วง 50,001 – 100,000 บาท/ปี มีมากที่สุดคือร้อยละ 46.0 สภาพการถือครองที่ดินส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.5) เป็นที่ดินของตนเอง มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 26.2 จำนวนพื้นที่สูงสุด 160 ไร่ ต่ำสุด 3 ไร่ เกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่ง(ร้อยละ 48.9)ที่เป็นหนี้โดยปัจจุบันเป็นหนี้ที่เหลือทั้งหมดเฉลี่ย 107,891.9 บาท จำนวนหนี้สูงสุด 1,000,000 บาท เป็นเกษตรกรที่ทำการประมง เช่น นากุ้ง และร้านค้า ส่วนจำนวนหนี้ต่ำสุดคือ ไม่มีหนี้ แหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรกู้มากที่สุดคือกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์(ร้อยละ 47.1) รองลงไปเป็นการกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)และการกู้รวมจากทั้งสองแห่งในจำนวนเท่าๆกันคือร้อยละ 13.1) ในการนี้หากคิดเป็นการกู้จากกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์พบว่าเกษตรกรถึงร้อยละ 66.2 ที่ใช้กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เป็นแหล่งเงินกู้ เกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่ง(ร้อยละ 51.8) เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์จากการชักชวนโดยได้รับการชักชวนจากญาติมากที่สุด(ร้อยละ 29.2) รองลงไปเป็นการชักชวนจากพระสุบิน ปณิโต (ร้อยละ 25.0) และจากสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ที่ไม่ใช่ญาติ (ร้อยละ 16.6) สำหรับผู้ที่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ด้วยความสมัครใจเอง (ร้อยละ 48.2)มีเหตุผลที่สำคัญที่สุดคือต้องการออมทรัพย์(ร้อยละ 37.3) รองลงไปเป็นความพอใจในกิจกรรมของกลุ่ม(ร้อยละ 25.4) และพึงพอใจในจุดมุ่งหมายของกลุ่ม (ร้อยละ 13.4) เกษตรกรส่วนใหญ่(ร้อยละ 95.7)ที่มีญาติเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์และประมาณครึ่งหนึ่ง(ร้อยละ 50.4) ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มอื่นอีกนอกจากที่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์แล้ว (ตารางที่ 6 - 7)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ประโยชน์ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามนำภาพที่ 5 ไปใช้ประโยชน์ในการค้า
ผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพระสุบิน ปณิโต ครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6 การสัมภาษณ์เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มดีใจจะสะสมทรัพย์
ตารางที่ 6 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
● เพศ		
ชาย	60	43.2
หญิง	79	56.8
รวม	139	100.0
● ศาสนา		
พุทธ	139	100.0
รวม	139	100.0
● สถานภาพการสมรส		
โสด	27	19.4
สมรสแล้ว	112	80.6
รวม	139	100.0
● การศึกษา		
ประถมศึกษา (ป.1 - 6)	109	78.4
มัธยมต้น (ม.1 - 3)	22	15.8
มัธยมปลายหรือเทียบเท่า (ปวช. / ปกศ.)	3	2.2
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า (ปวส. / ปกศ.สูง / ปวท.)	3	2.2
ปริญญาตรี	2	1.4
รวม	139	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้รับไปใช้ประโยชน์ซ้ำ

ไม่ทำกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
ทำสวนผลไม้	64	46.1
ทำนา	7	5.0
ทำไร่	5	3.6
ปลูกผัก	2	1.4
ขายพารา	32	23.0
เลี้ยงสัตว์	13	9.4
ประมง	16	11.5
รวม	139	100.0
รายได้ (บาท/ปี)		
ต่ำกว่า 10,000	10	7.2
10,001 – 50,000	50	36.0
50,001 – 100,000	64	46.0
มากกว่า 100,000	15	10.8
รวม	139	100.0
สภาพการถือครองที่ดิน		
เป็นของตนเอง	105	75.5
เช่า	9	6.5
เป็นของตนเอง & เช่า	10	7.2
อื่นๆ	15	10.8
รวม	139	100.0
ภาระหนี้สิน		
ไม่มีหนี้	71	51.1
มีหนี้	68	48.9
รวม	139	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
● แหล่งเงินกู้		
ญาติ	2	3.0
สหกรณ์การเกษตร	8	11.8
กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์	32	47.1
ธกส.	9	13.1
กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ & สหกรณ์การเกษตร	9	13.1
กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ & ธกส.	2	3.0
สหกรณ์การเกษตร & ธกส.	4	5.9
กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ & สหกรณ์การเกษตร & ธกส.	2	3.0
รวม	68	100.0
● เหตุผลสำคัญที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์		
ได้รับการชักชวน	72	51.8
สมัครใจเอง	67	48.2
รวม	139	100.00
- ผู้ที่ชักชวนเข้ากลุ่ม		
ญาติ	21	29.2
เพื่อนบ้านทั่วไป	11	15.3
ประธาน / คณะกรรมการกลุ่ม	10	13.9
สมาชิกภายในกลุ่ม	12	16.6
พระสุบิน	18	25.0
รวม	72	100.0
- สมัครใจเองเพราะ		
เชื่อมั่นศรัทธาในผู้นำกลุ่ม	4	6.0
พึงพอใจในผลงานของกลุ่ม	4	6.0
พึงพอใจในจุดมุ่งหมายของกลุ่ม	9	13.4
พึงพอใจในกิจกรรมของกลุ่ม	17	25.4
ต้องการออมทรัพย์	25	37.3
ต้องการช่วยเหลือผู้อื่น / สมาชิกกลุ่มด้วยกัน	6	8.9
ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	2	3.0
รวม	67	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
• มีญาติเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์หรือไม่		
ไม่มี	6	4.3
มี	133	95.7
รวม	139	100.0
• เป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ อีกหรือไม่		
ไม่เป็น	69	49.6
เป็น	70	50.4
ได้แก่		
- ธกส.	12	17.2
- สหกรณ์การเกษตร	35	50.0
- ธกส. & สหกรณ์การเกษตร	18	25.7
- อื่นๆ เช่น กลุ่มแม่บ้าน ฯลฯ	5	7.1
รวม	70	100.0

ตารางที่ 7 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูล	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย
• อายุ (ปี)	14	77	41.9
• จำนวนสมาชิกในครอบครัว (คน)	1	11	4.3
• จำนวนพื้นที่ถือครองที่ดิน (ไร่)	3	160	26.2
• จำนวนหนี้สิน (บาท)	0	1,000,000	107,891.9

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรมมีความเด่นชัดในด้านการรวมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ที่มีความเข้มแข็งยั่งยืน โดยเกษตรกรให้คะแนนปัจจัยสูงสุดในการมีทัศนคติที่ดีและความเชื่อมั่นของสมาชิกกลุ่มที่มีต่อคณะกรรมการบริหารงานกลุ่ม (4.24) รองลงไปเป็นด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อผู้นำ (4.20) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม (3.77) และด้านค่านิยมเรื่องการใช้จ่ายกับความสัมพันธ์ในทางสังคม (3.71) (ตารางที่ 8)

- ในด้านการมีทัศนคติที่ดีและความเชื่อมั่นของสมาชิกกลุ่มที่มีต่อคณะกรรมการบริหารงานกลุ่ม เกษตรกรให้คะแนนสูงสุดในการเชื่อว่าคณะกรรมการมีสัจจะ บริหารงานด้วยเอกลक्षणเป็นเอกลक्षणที่สงวนไว้สำหรับการแข่งขันเพื่อการศึกษาค้นคว้า เมื่ออนุญาตเห็นาไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง (4.61) รองลงไปเป็นด้านการเชื่อว่าคณะกรรมการมีความสามัคคีกันดี (4.42) ความพึงพอใจในการทำงานของคณะกรรมการ (4.37) สมาชิกปฏิบัติตามกฎข้อบังคับที่วางไว้ (4.33) คณะกรรมการมีความเสียสละในการทำงาน (4.16) ความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการ (4.14) ความเต็มใจในการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นของคณะกรรมการ (4.07) และความพยายามในการทำงานให้เสร็จตามกำหนดของคณะกรรมการ (3.83) ตามลำดับ

- ในด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อผู้นำ เกษตรกรให้คะแนนสูงสุดในด้านการเชื่อมั่น / ศรัทธาในพระสุบิด ซึ่งมีคะแนนเท่ากับความรู้สึกภาคภูมิใจ / พึงพอใจในชื่อเสียงของพระสุบิด (4.75) รองลงไปเป็นการเชื่อในคำพูด / คำสั่งสอน / ข้อเสนอแนะ จากพระอาจารย์สุบิด (4.74) ประธานกลุ่มเอาใจใส่ดูแลทุกข์-สุขของสมาชิกกลุ่ม (4.08) ประธานกลุ่มปฏิบัติต่อสมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน (4.05) ประธานกลุ่มยินดีรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเสมอ (3.95) ประธานกลุ่มนำความคิดใหม่ๆมาพิจารณา ร่วมกับสมาชิก (3.92) ประธานกลุ่มเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิต (3.82) และประธานกลุ่มสามารถแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี (3.78) ตามลำดับ

- ในด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม เกษตรกรให้คะแนนสูงสุดในด้านการส่งค่าหุ้นเป็นประจำ (4.86) รองลงไปเป็น การส่งคืนเงินกู้ยืมตามกติกาของกลุ่ม (4.82) ความพึงพอใจในการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากกลุ่ม (4.68) การยินดีให้เวลากับกลุ่มเมื่อสมาชิกด้วยกันขอความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ (3.46) ความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมประชุมกลุ่ม (3.45) การทราบระเบียบ ข้อกำหนดกฎเกณฑ์ / กติกาของกลุ่ม (3.42) การเลือกตั้งคณะกรรมการกลุ่ม (3.28) การมีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมายของกลุ่ม (3.03) และ การมีส่วนร่วมเสนอข้อคิดเห็นต่างๆในการแก้ปัญหาและพัฒนา กลุ่ม (2.97) ตามลำดับ

- ในด้านค่านิยมเรื่องการใช้จ่ายกับความสัมพันธ์ทางสังคม เกษตรกรให้คะแนนสูงสุดในด้านการไม่เห็นด้วยกับการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อโทรศัพท์มือถือ (4.37) รองลงไปเป็นการตักเตือนเพื่อนบ้านเมื่อทำผิด (4.34) การยินดีกู้เงินเพื่อนำมาขยายการผลิตในอาชีพของตนเอง (4.25) การยินดีช่วยเหลือเรื่องเงินให้แก่ญาติ เมื่อญาติเดือดร้อน (3.93) การได้รับเงินคืนจากเพื่อนบ้านที่ยืมไป (3.68) การกู้ยืมเงินมาทำพิธีกรรมประเพณีต่างๆ (3.56) การให้คนอื่นช่วยทวงเงินยืมให้ (3.18) การยืมเงินด้วยวาจาที่ไม่ได้ทำเป็นลายลักษณ์อักษร (3.05) และการไม่เห็นด้วยกับการซื้อลอตเตอรี่เพื่อเพิ่มรายได้ (2.99)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 8 ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

ข้อมูล	ค่าเฉลี่ย
● ทักษะติดต่อคณะกรรมการบริหารงานกลุ่ม	
1. ท่านไว้วางใจและเชื่อว่าคณะกรรมการกลุ่มของท่านบริหารงานกลุ่มด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง	4.61
2. คณะกรรมการกลุ่มโดยรวมมีความเสียสละในการดำเนินงานกลุ่ม	4.16
3. คณะกรรมการกลุ่มมีความพยายามทำงานให้เสร็จทันตามกำหนด	3.83
4. คณะกรรมการกลุ่มขอให้สมาชิกปฏิบัติตามกฎข้อบังคับที่วางไว้	4.33
5. คณะกรรมการกลุ่มเต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงสิ่งต่างๆให้ดีขึ้น	4.07
6. คณะกรรมการกลุ่มโดยรวมมีความสามัคคีกันดี	4.42
7. โดยปกติถ้าไม่มีเหตุจำเป็นจริงๆ คณะกรรมการกลุ่มทุกคนจะเข้าร่วมประชุมกันครบทุกคน และเข้าประชุมทุกครั้ง	4.14
8. ท่านพึงพอใจในการทำงานของคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มของท่าน	4.37
ค่าเฉลี่ยรวม (Grand Mean)	4.24
● ทักษะติดต่อผู้นำ	
1. ประธานกลุ่มของท่านเอาใจใส่ดูแลทุกข์-สุขของสมาชิกกลุ่ม	4.08
2. ประธานกลุ่มของท่านนำความคิดใหม่ๆมาพิจารณาร่วมกันกับสมาชิก	3.92
3. ประธานกลุ่มของท่านยินดีรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเสมอ	3.95
4. ประธานกลุ่มของท่านปฏิบัติต่อสมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน	4.05
5. ประธานกลุ่มของท่านสามารถแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี	3.78
6. ประธานกลุ่มของท่านเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตของท่าน	3.82
7. ท่านเชื่อมั่นและศรัทธาในพระอาจารย์สุบิน	4.75
8. ท่านเชื่อในคำพูด คำสั่งสอน ข้อเสนอนะ จากพระอาจารย์สุบิน	4.74
9. ท่านรู้สึกภาคภูมิใจ / พึงพอใจในชื่อเสียงของพระอาจารย์สุบิน	4.75
ค่าเฉลี่ยรวม (Grand Mean)	4.20
● การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม	
1. ท่านเข้าร่วมประชุมกลุ่มทุกครั้ง	3.45
2. ท่านเข้าร่วมในการกำหนด เป้าหมายของกลุ่ม	3.03
3. ท่านเข้าร่วมการเลือกตั้งคณะกรรมการกลุ่ม	3.28
4. ท่านทราบระเบียบ ข้อกำหนดกฎเกณฑ์ กติกาของกลุ่ม	3.42
5. ท่านยินดีให้เวลากับกลุ่มเมื่อสมาชิกด้วยกันขอความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ	3.46
6. ท่านได้ร่วมเสนอข้อคิดเห็นต่างๆในการแก้ปัญหาและพัฒนากลุ่ม	2.97
7. ท่านส่งค่าหุ้นเป็นประจำ	4.86
8. หากท่านกู้ยืม ท่านจะส่งเงินกู้ยืมคืนตามกติกาของกลุ่มทุกครั้ง	4.82
9. ท่านพึงพอใจในการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนโดยรวม เช่น เงินปันผล สวัสดิการฯลฯ จากกลุ่ม	4.68
ค่าเฉลี่ยรวม (Grand Mean)	3.77

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อมูล	ค่าเฉลี่ย
<p>● คำนิยมเรื่องการใช้จ่ายกับความสัมพันธ์ทางสังคม</p> <p>1. ท่านยินดีช่วยเหลือเรื่องเงินให้แก่ญาติพี่น้องของท่าน เช่น ให้ยืมเงินหรือให้เงินในยามที่ญาติพี่น้อง มีทุกข์หรือเรื่องหนี้สินหรือจำเป็นต้องใช้เงิน</p> <p>2. ท่านคิดว่าท่านมีโอกาสได้รับเงินคืนจากเพื่อนบ้านที่อยู่ในชุมชนของท่านที่ยืมเงินของท่านไปอย่างแน่นอน</p> <p>3. หากมีผู้ที่อยู่ในชุมชนของท่านยืมเงินท่านไปแล้วไม่คืน ท่านสามารถบอกให้คนอื่น ๆ เช่น ญาติ เพื่อนบ้าน ฯลฯ ช่วยกันทวงให้ท่านได้</p> <p>4. ท่านมีความเห็นว่าการยืมเงินส่วนใหญ่ในชุมชนของท่านมักยืมกันด้วยวาทาโดยไม่ได้ทำหลักฐานกันเป็นลายลักษณ์อักษร</p> <p>5. ท่านเห็นด้วยกับการกู้ยืมเงินมาทำพิธีกรรมประเพณีต่างๆ เช่น งานบวช งานแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น</p> <p>6. ท่านเห็นด้วยกับการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อโทรศัพท์มือถือ</p> <p>7. ท่านยินดีจะกู้เงินเพื่อนำมาขยายการผลิตในอาชีพของท่าน</p> <p>8. ท่านเห็นด้วยกับการซื้อล็อตเตอรี่เพื่อเป็นช่องทางสร้างรายได้โดยไม่ต้องเหนื่อยยาก</p> <p>9. หากท่านทราบว่า มีเพื่อนบ้านในชุมชนของท่าน ค้ายาเสพติด ท่านจะไม่นิ่งดูตายแต่จะหาช่องทางช่วยกันแก้ไขปัญหา เช่น ไปตักเตือน บอกเล่าสู่เพื่อนบ้านคนอื่น ๆ บอกตำรวจ ฯลฯ</p>	<p>3.93</p> <p>3.68</p> <p>3.18</p> <p>3.05</p> <p>3.56</p> <p>4.37</p> <p>4.25</p> <p>2.99</p> <p>4.34</p>
ค่าเฉลี่ยรวม (Grand Mean)	3.71

ภาพที่ 7 การประชุมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 ปัจจัยทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในปัจจัยทางด้านกายภาพ เกษตรกรจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 37.4) มีความเห็นว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่ช่วยให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองอยู่ได้ รองลงไปเป็นด้านลักษณะดินที่มีความเหมาะสมต่อการประกอบอาชีพ (ร้อยละ 25.2) สำหรับปัจจัยทางด้านชีวภาพ เกษตรกรจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 21.6) มีความเห็นว่าการมีพืชพันธุ์และสัตว์ในท้องถิ่นที่หลากหลายช่วยให้เกษตรกรมีอาชีพและพึ่งพาตนเองได้ (ตารางที่ 9) นอกจากนี้เกษตรกรนำมาประกอบเป็นอาชีพเสริม / ใช้เป็นอาหาร / เป็นพืชสมุนไพร หรือนำมาใช้ประโยชน์อื่น ๆ ในการดำรงชีวิตประจำวันได้อีกหลายชนิด เช่น ผักกูด (พบขึ้นอยู่กระจายอย่างอุดมสมบูรณ์ ในภาพที่ 9) ลูกหว้า ลูกคุย กะบก ต้นจาก ฯลฯ

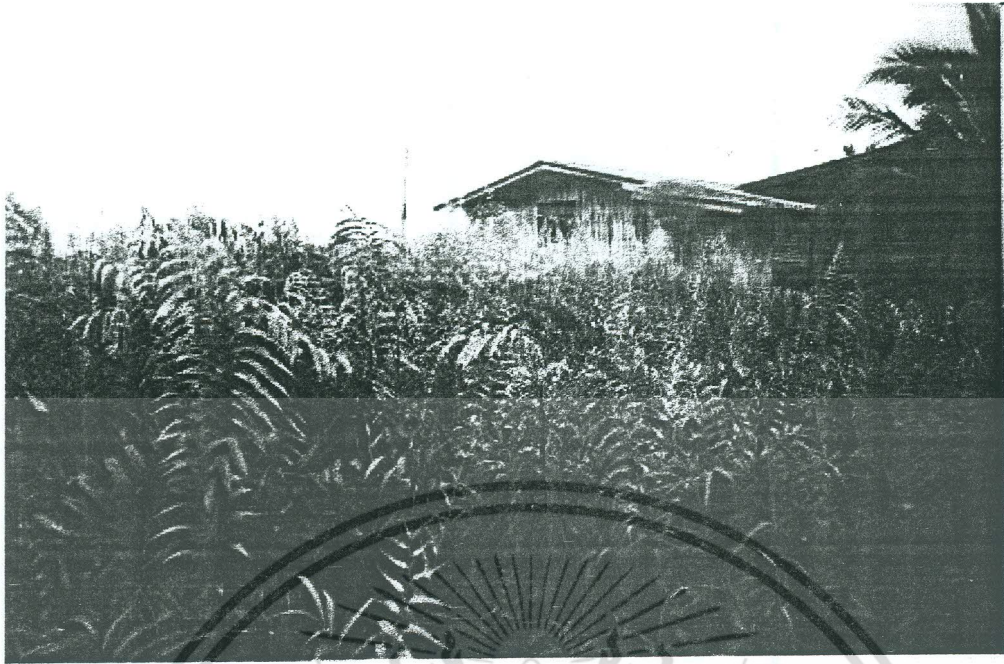
ตารางที่ 9 ปัจจัยทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
● ท่านมีความเห็นว่าชุมชนของท่านสามารถพึ่งพาตนเองได้จากอะไร มากที่สุด		
พึ่งตนเองยังไม่ได้	5	3.6
พึ่งตนเองได้เนื่องจากมีน้ำเพียงพอในการประกอบอาชีพ	52	37.4
พึ่งตนเองได้เนื่องจากมีสภาพพื้นที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพ	10	7.2
พึ่งตนเองได้เนื่องจากมีลักษณะดินเหมาะสมต่อการประกอบอาชีพ	35	25.2
พึ่งตนเองได้เนื่องจากมีอุดมภูมิเหมาะสมต่อการประกอบอาชีพ	2	1.4
พึ่งตนเองได้เนื่องจากมีพืชพันธุ์และสัตว์หลากหลายที่นำมาประกอบอาชีพเสริมหรือใช้ประโยชน์อื่น ๆ ในการดำรงชีพ	30	21.6
พึ่งตนเองได้เนื่องจากมีป่าไม้เพียงพอกับการใช้ประโยชน์	5	3.6
รวม	139	100.0

ภาพที่ 8 สภาพการทำนาขั้นบันได

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในงานวิจัยเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

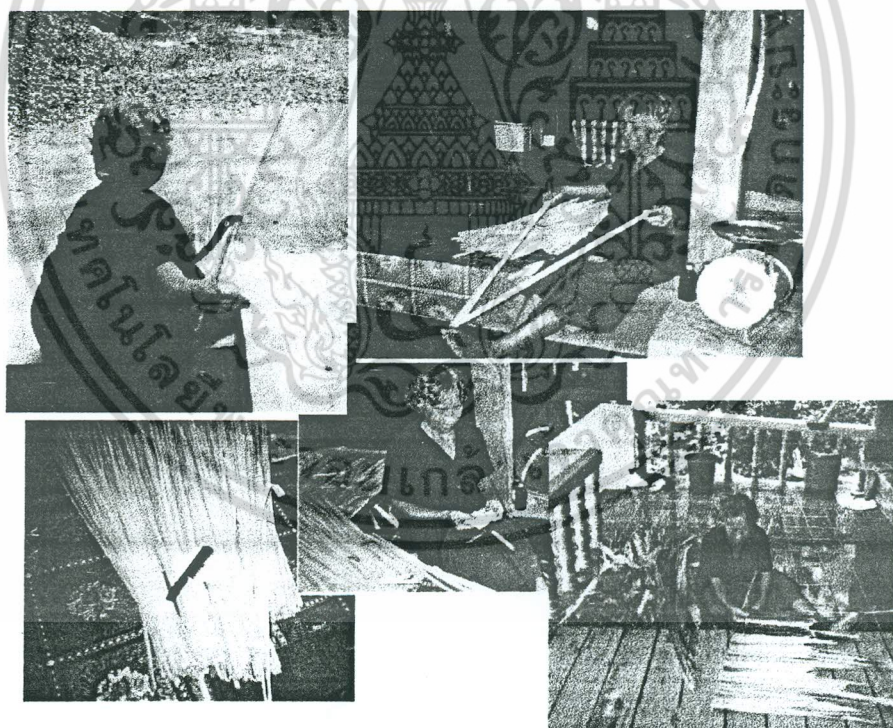

ภาพที่ 9 สภาพพื้นที่ตำบลห้วยแร้งมีผักพื้นบ้านที่ใช้เป็นอาหารขึ้นอยู่เองตามธรรมชาติกระจายอยู่ทั่วไป

ภาพที่ 10 ลักษณะการปลูกไม้ผลแบบผสมผสานของชาวบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 11 ต้นจากขึ้นเองตามริมคลองซึ่งมีลักษณะน้ำกร่อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับชาวบ้านตตนำมาใช้ประโยชน์นั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี

เกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 55.4) มีความเห็นว่าชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองอยู่ได้ เนื่องจากมีเทคโนโลยีดั้งเดิม / ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ รองลงไปเป็นด้านความสามารถในการพัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ / เทคโนโลยีได้ด้วยตนเอง (ร้อยละ 20.9) และการมีเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยี (ร้อยละ 20.1) (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
● ความเห็นด้านปัจจัยทางเทคโนโลยีที่มีต่อการพึ่งพาตนเองของชุมชน		
พึ่งตนเองยังไม่ได้	5	3.6
พึ่งตนเองได้เนื่องจากมีการใช้เทคโนโลยี/ภูมิปัญญาดั้งเดิมจากบรรพบุรุษมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ	77	55.4
พึ่งตนเองได้เนื่องจากมีความสามารถพัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ / เทคโนโลยีได้ด้วยตนเอง	29	20.9
พึ่งตนเองได้เนื่องจากมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยีกับเพื่อนบ้าน / เครือข่าย	28	20.1
รวม	139	100.0

3.4 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

โดยรวมเกษตรกรมีรายได้ไม่สูงนัก โดยเกษตรกรจำนวนมากที่สุดร้อยละ 46.0

มีรายได้อยู่ในช่วง 50,001 – 100,000 บาท/ปี และหากพิจารณาเกษตรกรที่มีรายได้สูงกว่า 100,000 บาท / ปี จะมีอยู่เพียงร้อยละ 10.8 เท่านั้น แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.5) มีที่ดินเป็นของตนเอง เกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 51.1) ที่ไม่มีหนี้และมีความเห็นว่าสามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้โดยใช้วิธีลดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยและจะไม่กู้ยืมเพื่อการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย ตลอดจนเห็นว่าปัจจัยอื่นๆ เช่น สภาพดิน น้ำ พืชผักพื้นบ้าน เทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสาน การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ฯลฯ ที่ช่วยเอื้อให้มีความสามารถในการหาปัจจัยยังชีพเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างรายได้กับรายจ่าย และพยายามสร้างภาวะการออม เช่น การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีหนี้และเห็นว่าสามารถพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ	71	51.1
มีหนี้และเห็นว่ายังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ	68	48.9
รวม	139	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านธุรกิจ

ไม่ว่ากรรมใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 4 การพึ่งพาตนเองของชุมชนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

ในภาพรวมชุมชนของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์มีการพึ่งพาตนเองอยู่ในระดับสูง(4.11) เมื่อเรียงลำดับจากสูงไปต่ำ พบว่าความเห็นในด้านการมีสภาพพื้นที่ในการดำเนินงานโดยไม่เดือดร้อนมีคะแนนสูงสุดคือ 4.54 รองลงไปเป็นผลงานของกลุ่มก่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกในระดับที่น่าพอใจ (4.50) ผลตอบแทนของกลุ่มเพียงพอในการจัดสรรประโยชน์ให้แก่สมาชิกอย่างเป็นธรรม / เท่าเทียมกัน (4.45) คณะกรรมการ และสมาชิกของกลุ่มมีคุณสมบัติ เช่น ความรู้ความจริงใจ ความเสียสละ ฯลฯ เพียงพอที่ช่วยให้กลุ่มคงอยู่ได้ (4.17) การบริหารจัดการกลุ่มมีประสิทธิภาพเพียงพอที่สามารถทำให้กลุ่มคงอยู่ต่อไปได้ (4.14) การที่กลุ่มสามารถคงอยู่ได้แม้ไม่มีเงินทุนสนับสนุนจากภายนอกกลุ่ม (เช่น จากรัฐบาล) ซึ่งมีคะแนนเท่ากับการที่กลุ่มสามารถคงอยู่ได้แม้ไม่มีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีใหม่ๆในการดำเนินงานจากภายนอกกลุ่ม(3.90) การที่กลุ่มสามารถคงอยู่ได้แม้ไม่มีการสนับสนุนวิทยากรหรือผู้มีความรู้จากภายนอกกลุ่มมาให้ความรู้ในการดำเนินงาน (3.87) การที่กลุ่มมีอิสระในการตัดสินใจดำเนินการต่างๆอย่างเต็มที่ (3.85) และการที่กลุ่มมีความสามารถในการคิดริเริ่มทำกิจกรรมต่างๆ (3.78) (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 การพึ่งพาตนเองของชุมชนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

ข้อมูล	ค่าเฉลี่ย
1. กลุ่มสามารถคงอยู่ได้แม้ไม่มีเงินทุนสนับสนุนจากภายนอกกลุ่ม (เช่น จากรัฐบาล)	3.90
2. การที่กลุ่มสามารถคงอยู่ได้แม้ไม่มีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีใหม่ๆในการดำเนินงานจากภายนอกกลุ่ม	3.90
3. การที่กลุ่มสามารถคงอยู่ได้แม้ไม่มีการสนับสนุนวิทยากรหรือผู้มีความรู้จากภายนอกกลุ่มมาให้ความรู้ในการดำเนินงาน	3.87
4. การบริหารจัดการกลุ่มมีประสิทธิภาพเพียงพอที่สามารถทำให้กลุ่มคงอยู่ต่อไปได้	4.14
5. การที่กลุ่มมีพื้นที่ในการดำเนินงานโดยไม่เดือดร้อน	4.54
6. คณะกรรมการ และสมาชิกของกลุ่มมีคุณสมบัติ เช่น ความรู้ความจริงใจ ความเสียสละ ฯลฯ เพียงพอที่ช่วยให้กลุ่มคงอยู่ได้	4.17
7. การที่กลุ่มมีอิสระในการตัดสินใจดำเนินการต่างๆอย่างเต็มที่	3.85
8. การที่กลุ่มมีความสามารถในการคิดริเริ่มทำกิจกรรมต่างๆ	3.78
9. ผลตอบแทนของกลุ่มเพียงพอในการจัดสรรประโยชน์ให้แก่สมาชิกอย่างเป็นธรรม / เท่าเทียมกัน	4.45
10. ผลงานของกลุ่มก่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกในระดับที่น่าพอใจ	4.50
ค่าเฉลี่ยรวม (Grand Mean)	4.11

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนี้ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนายชูชีพ เลี้ยงถนอม ประธานคณะกรรมการกลุ่ม สัจจะสะสมทรัพย์ บ้านเกาะขวางหมู่ 1 ตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด และพระสุบิน ปณีโต ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้นำรวมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ทั้งหมดของจังหวัดตราด มีความเห็น สอดคล้องกันถึงความยั่งยืนของกลุ่ม แสดงให้เห็นถึงศักยภาพสูงในการพึ่งพาตนเองให้กลุ่ม สามารถคงอยู่ได้ นับตั้งแต่ที่พระสุบิน ได้ริเริ่มทดลองจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เป็นครั้งแรกที่ บ้านเกาะขวางตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด ซึ่งเป็นท้องถิ่นบ้านเกิดของพระสุบิน เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2533 โดยได้แนวคิดการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ มาจากครูชบ ยอดแก้ว โรงเรียนวัดน้ำขาวใน อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จากการรู้จักและเรียนรู้เกี่ยวกับกลุ่มในช่วงปี 2530-2532 ผนวกกับธรรมชาติ เช่น เรื่องความสามัคคี ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน เรื่องความมีสัจจะ เรื่องการรวมตัว การประหยัด การพึ่งพาตนเอง การเสียสละ โดยดำเนินการเป็นรูปธรรมจัดตั้ง กลุ่มออมทรัพย์ใช้ชื่อว่ากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมครบวงจรของชีวิต อันมี ความหมายที่ลึกซึ้ง(คำว่าสัจจะหมายถึงความจริงใจ)ให้ชาวบ้านมีกิจกรรมที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน รู้จักรวมกันเพื่อสะสมทรัพย์ รู้จักพึ่งพาตนเอง มีคุณธรรม ช่วยเหลือซึ่งกันและกันนำมาซึ่งความสุข และทำให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ดีขึ้น การดำเนินชีวิตยึดหลักค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการคือ 1) การ พึ่งพาตนเอง ขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ 2) การประหยัดและออม 3)การมีระเบียบวินัยและ เคารพกฎหมาย 4) การปฏิบัติตามคุณธรรมทางศาสนา 5) ความรักชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ ผลการดำเนินงานทำให้ชุมชนมีเงินสะสมเพื่อการออมและให้กู้ยืมกันเองภายในกลุ่มในการ ประกอบอาชีพ มีเงินกองทุนสวัสดิการดูแลสุขภาพในด้านการรักษาพยาบาล ในยามเจ็บป่วย และมีปัญหาด้านค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในภาวะฉุกเฉินต่างๆ เช่น งานศพ งานบวช เป็นต้น ตั้งแต่ วันที่ 7 พฤษภาคม 2533 ถึง 31 ธันวาคม 2544 ในตำบลห้วยแร่มีกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จัด ตั้งกระจายอยู่ครบทุกหมู่บ้าน จำนวน 12 กลุ่ม (หมู่บ้านละ 1 กลุ่ม ยกเว้นหมู่ 2 และหมู่ 8 ที่มี จำนวนหมู่ละ 2 กลุ่ม) มีเงินหุ้นสะสมเมื่อสิ้นปี 2544 จำนวน 5,914,910 บาท

ปัญหาในการดำเนินงานที่พบได้แก่สมาชิกบางราย(ส่วนน้อย)กู้แล้วไม่นำมาใช้คืนตาม กำหนด สมาชิกมีข้อเสนอแนะให้เพิ่มโทษและใช้บทลงโทษที่มีอยู่แล้วอย่างจริงจังกับผู้ที่ส่งเงินกู้ ไม่ตรงตามกติกา เช่น ควรเสียค่าบำรุงการกู้ (อัตราดอกเบี้ย)เพิ่มขึ้น การไม่ให้กู้ยืมซ้ำอีก ฯลฯ และควรมีข้อกำหนดสำหรับผู้กู้เพิ่มขึ้น เช่น ผู้กู้ควรมีงานทำหรืออยู่ในวัยทำงานจึงจะมีสิทธิ์กู้ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะที่สมาชิกกลุ่มเสนอเพิ่มเติม ได้แก่ การรับสมาชิกเพิ่มเพื่อระดมกองทุนให้ มากขึ้น และเพิ่มสวัสดิการเมื่อมีกองทุนมากขึ้น นอกจากนี้ควรฟื้นฟูฐานคำสั่งสวัสดิการของกลุ่มขึ้นมาใหม่หลังจากที่เคยล้มเลิกไปเมื่อปี 2536 เนื่องจากการบริหารงานไม่ประสบผลสำเร็จ หรือมี การริเริ่มกิจกรรมอื่นๆของกลุ่มเพิ่มขึ้น

เอกสารแนบท้ายเล่มนี้เป็นการดำเนินงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 13 ข้อมูลกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลห้วยแร่ ตั้งแต่ 7พ.ค. 2533-31 ธ.ค.2544

หมู่ ที่	สถานที่ทำงานกลุ่ม	วันก่อตั้ง และวันนัด ประชุม	ชื่อประธาน	สมาชิก รวม 4รุ่น (คน)	เงินสะสม สิ้นปี (บาท)
1.	ศาลาบ้านเกาะขวาง	7 พ.ค.33	นายชูชีพ เลี้ยงถนน	464	1,192,080
2.	ศาลาบ้านคลองขุด	6 ม.ค.39	นายบุญชอบ สิบแสน	176	351,840
2.	สถานีอนามัยคลองขุด	10 ม.ค.39	นางยุ้ย ลากเหลือ	96	176,760
3.	ศาลาบางปรง	4 พ.ค.39	นายสมชาย เจริญชาติ	212	257,640
4.	วัดเนินยาง	3 ส.ค.36	นายสำอางค์ เรืองขจิต	171	626,940
5.	ศาลาบ้านปากคลองพืด	5 ก.พ.39	นายบัญญัติ เชาวภิรินทร์	139	281,880
6.	สำนักสงฆ์ผางเกลือ	4 ก.ย.36	นางกุหลาบ คงอุดม	259	864,210
7.	ศาลาย่านยาว	7 ม.ค.39	นายอารี สัมมา	237	635,400
8.	ศาลาบ้านบางปรือ	8 ก.พ.39	นายบรรเทง คักดีแพทย์	278	594,960
8.	วัดบางปรือ	10 พ.ย.35	นายเหลี่ยม สมสุ	124	309,120
9.	ศาลาบ้านหินโค้ง	6 มี.ค.39	นายสมศักดิ์ เข็มดี	163	205,800
10.	ศาลาหมู่10 เขาหมาก	8 มี.ค.39	นายวินิจ สุชะ	230	418,280
	รวม			2,549	5,914,910

ที่มา : กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราด ,2544

ภาพที่ 12 บ้านเกิดพระสุบิน ปณิโต ที่บ้านเกาะขวาง ตำบลห้วยแร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

(Conclusions Discussions and Suggestions)

สรุปผล

ลักษณะชุมชน ตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด

ผลการวิจัยให้ภาพรวมของชุมชนตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด ซึ่งประกอบด้วย 10 หมู่บ้าน มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มสลับเชิงเขา พื้นที่ประมาณร้อยละ 90 ของตำบล เป็นกลุ่มดินภูเขา ชุดดินมีความเหมาะสมในการทำนา ทำสวนผลไม้ และยางพารา เป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงปานกลาง เป็นเขตพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำฝนสูงเฉลี่ยประมาณ 3,000 – 4,000 มิลลิเมตรต่อปี คราวเรือนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากแหล่งน้ำ ลักษณะการตั้งบ้านเรือนเป็นแบบกระจายตามพื้นที่ทำกินและแบบกระจายไปตามเส้นทางคมนาคม ถนนส่วนใหญ่ยังเป็นถนนลูกรัง

ประชากรมีจำนวนทั้งสิ้น 6,510 คน เป็นหญิงร้อยละ 50.41 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ได้รับการศึกษาภาคบังคับร้อยละ 89.87 ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 34.81 คนต่อตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,983 ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำสวนยาง สวนผลไม้ การเลี้ยงกุ้ง มีจำนวนครัวเรือนเกษตร 1,375 ครัวเรือนหรือร้อยละ 69.34 ครอบครัวยังมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย คนในชุมชนมีความผูกพันกันสูง โรคระบาดที่พบบ่อยที่สุดได้แก่โรคไข้เลือดออก

ลักษณะข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ พบว่าเกษตรกรทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ประมาณครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 41.9 ปี ส่วนใหญ่สมรสแล้ว และจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน อาชีพหลักทางการเกษตรที่สำคัญคือทำสวนผลไม้ สวนยางพารา และการประมง มีรายได้อยู่ในช่วง 50,001 – 100,000 บาทปี ส่วนใหญ่มีที่ดินของตนเอง มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 26.2 ไร่ เกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่งเป็นหนี้โดยปัจจุบันเป็นหนี้ที่เหลือทั้งหมดเฉลี่ย 107,891.9 บาท แหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรกู้มากที่สุดคือกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่งเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์จากการชักชวนโดยได้รับการชักชวนจากญาติมากที่สุดสำหรับผู้ที่ไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ด้วยความสมัครใจเองมีเหตุผลที่สำคัญที่สุดคือต้องการออมทรัพย์ เกษตรกรส่วนใหญ่มีญาติเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ และประมาณครึ่งหนึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มอื่น ๆ อีกนอกจากที่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์แล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า เมื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนที่สำคัญ ได้แก่ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจโดยพบว่าปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมมีความเด่นชัดในด้านการรวมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ที่มีความเข้มแข็งยั่งยืน ปัจจัยของการรวมกลุ่มมีผู้นำจากมากไปน้อยดังนี้ 1.) การที่สมาชิกกลุ่มมีทัศนคติที่ดีและเชื่อมั่นในคณะกรรมการบริหารงานกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความมีสัจจะ ซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกงและมีความสามัคคีกันดี 2.)การมีทัศนคติที่ดีต่อผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อมั่น ศรัทธา ภาคภูมิใจและพึงพอใจในชื่อเสียงของพระสุบิน และการเชื่อในคำพูด คำสั่งสอน ข้อเสนอแนะของพระสุบิน ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำรวมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของ จ.ตราดทั้งหมด 3.) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการส่งค่าหุ้นเป็นประจำสม่ำเสมอและการคืนเงินกู้ยืมตามกติกาของกลุ่ม 4.) ค่านิยมในเรื่องการใช้จ่ายเงินกับความสัมพันธ์ในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไม่นิยมกู้เงินเพื่อนำมาใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และการช่วยตักเตือนเพื่อนบ้านในชุมชนหากเห็นว่ามีอาการกระทำความผิดกฎหมาย

ปัจจัยทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัจจัยทางกายภาพที่เด่นชัดที่เอื้อต่อการพึ่งพาตนเองมากที่สุด คือ เรื่องน้ำ ที่มีใช้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพทางการเกษตร รองลงไปเป็นชุดดินที่เหมาะสมต่อการผลิตทางการเกษตร ปัจจัยทางชีวภาพ มีความโดดเด่นในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุมชน ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีคือความสามารถของชุมชนในการนำเทคโนโลยีดั้งเดิม/ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้มีความสามารถในการพัฒนาเทคโนโลยีตลอดจนการมีเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยีสำหรับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจแม้จะมีความโดดเด่นน้อยกว่าปัจจัยด้านอื่นๆ โดยพบว่าเกษตรกรที่มีรายได้สูงกว่า 100,000 บาท/ปี มีเพียงร้อยละ 10.80 เท่านั้น แต่ค่านิยมของการใช้จ่ายที่ไม่ฟุ่มเฟือย และไม่กู้ยืมเพื่อการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยตลอดจนมีปัจจัยอื่นๆ (เช่น ความหลากหลายทางชีวภาพ) ที่ช่วยเอื้อให้มีความสามารถในการหาปัจจัยยังชีพเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างรายได้กับรายจ่าย การเป็นเจ้าของที่ดินและมีภาวะการออมทำให้ชุมชนสามารถดำรงชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงได้

การพึ่งพาตนเองของชุมชนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมชุมชนมีการพึ่งพาตนเองอยู่ในระดับสูง โดยพบว่าความเห็นในการพึ่งพาตนเองด้านการมีสภาพพื้นที่ในการดำเนินงานโดยไม่เดือดร้อนมีคะแนนสูงสุด และการพึ่งพาตนเองด้านความสามารถในการคิดริเริ่มทำกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มมีคะแนนน้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนที่สำคัญ ได้แก่ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ นับเป็นการศึกษาที่วิเคราะห์ชุมชนโดยผสมผสานองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์ร่วมกับทางวิทยาศาสตร์ ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมมีความเด่นชัดในด้านการรวมกลุ่มสังคมจะสะสมทรัพย์ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็งยั่งยืน สอดคล้องกับแนวทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ (structural functional theories) ของพาร์สัน (Parsons, 1970) ที่กล่าวถึงการที่สังคมประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย แต่ส่วนต่างปฏิบัติหน้าที่ของตนที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในการพัฒนากรุปประกอบด้วยองค์ประกอบหลายส่วนทั้ง ผู้นำ คณะกรรมการ สมาชิก ฯลฯ ที่มีความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ กระบวนการกรุปส่งผลเด่นชัดให้คนในชุมชนรวมตัวกัน มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกให้ชุมชนพึ่งพาตนเอง ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ของพระสุบินผู้ริเริ่มก่อตั้งกลุ่มสังคมทรัพย์ของจังหวัดตราด

การที่สมาชิกกลุ่มมีทัศนคติที่ดีและเชื่อมั่นในคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มมีน้ำหนักมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงภาพลักษณ์ที่ดีของคณะกรรมการดำเนินงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความมีสังคม ชื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกงและมีความสามัคคีกันดี ซึ่งถือเป็นลักษณะที่สำคัญมากในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเงินและผลประโยชน์ของสมาชิก เมื่อมีสังคมชื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกงมีความเป็นธรรมและให้ความเท่าเทียมกันกับสมาชิกทุกคนก็จะก่อให้เกิดความสามัคคี เป็นลักษณะที่โดดเด่นซึ่งตรงกับชื่อของกลุ่มว่า "กลุ่มสังคมทรัพย์" ที่พระสุบินตั้งชื่อไว้ นอกจากนี้การมีทัศนคติที่ดีต่อผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อมั่น ศรัทธา ภาคภูมิใจและพึงพอใจในชื่อเสียงของพระสุบินและการเชื่อในคำพูด คำสั่งสอน ข้อเสนอแนะของพระสุบิน ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งและถือว่าเป็นผู้นำรวมของกลุ่มสังคมทรัพย์ของจังหวัดตราดทั้งหมด แสดงให้เห็นถึงความโดดเด่นของผู้นำกลุ่มซึ่งมีชื่อเสียงได้รับรางวัลและการยอมรับมากมายจากสังคมอันเป็นบุคคลตัวอย่างที่ดีที่สมควรช่วยกันส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานเพื่อเป็นแบบอย่างในการนำไปประยุกต์ใช้กับชุมชนอื่นต่อไป ประเด็นในเรื่องคณะกรรมการดำเนินงาน และผู้นำกลุ่ม สอดคล้องกับงานของอารีย์ เชื้อเมืองพาน (2544) ที่ศึกษาว่าปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้กลุ่มชุมชนในเขตภาคเหนือตอนบนประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับผู้นำชุมชน/ผู้นำกลุ่ม คณะกรรมการดำเนินงาน สมาชิก และปริมาณเงินทุนเป็นสำคัญ

สำหรับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม สอดคล้องกับ ทิพวรรณ ลิ้มงูร (2545) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้กลุ่มดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนและประสบความสำเร็จ วิธีการทำงานเป็นลักษณะของการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมติดตามประเมินผลและร่วมรับผลประโยชน์ รวมทั้งสอดคล้องกับมงคล ด้านธานินทร์ (2542) ที่กล่าวว่าความเข้มแข็งของชุมชนขึ้นเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อยู่กับการจัดระบบระเบียบภายในชุมชน รวมถึงการสร้างกลุ่มและองค์กรในรูปแบบและหน้าที่ต่างๆ เพื่อปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอกและภายในชุมชนโดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ชุมชนอยู่รอด มีความสุขและศักดิ์ศรี

ปัจจัยทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับ เสน่ห์ จามริก (2542) ที่กล่าวว่าชุมชนพึ่งตนเองประกอบขึ้นด้วยฐานทรัพยากร ความหลากหลายทางชีวภาพ อันเป็นฐานชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ รวมทั้งมาฆะ ชิตตะสังคะและอมร นนทสูต (2530 อ้างถึงใน สุภัทร ขจรมาศบุษปี, 2540) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการพึ่งตนเองเกี่ยวข้องกับ 1) ด้านเศรษฐกิจ เป็นชุมชนที่สามารถประกอบการผลิต การบริโภคและกระจายรายได้อย่างเท่าเทียม ผู้ยากจนสามารถดำเนินการผลิตทางเศรษฐกิจได้อย่างเข้มแข็ง 2) ด้านทรัพยากรบุคคลและจิตใจ คนในชุมชนมีความสำนึกที่ดีต่อการให้ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้าน สำนึกต่อบทบาทของตนเองครอบครัวและเพื่อนบ้าน 3) ด้านสังคมวัฒนธรรม คนในชุมชนได้รับการศึกษาศึกษาดีขึ้น ติดตามข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งได้ร่วมตัวดำเนินกิจกรรมในรูปกลุ่ม และจัดตั้งองค์กรประชาชนเพื่อทำหน้าที่ประสานงานในหมู่บ้านตลอดจนสามารถประกอบธุรกิจในรูปแบบสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรที่เป็นนิติบุคคล 5) ด้านทรัพยากรชุมชน คนในชุมชนมีความสามารถแสวงหาและจัดการการใช้ทรัพยากรชุมชน และ 6) ด้านการปกครองท้องถิ่น ชุมชนมีความสามารถแก้ปัญหาของชุมชน มีการคัดเลือกผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรชุมชนเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารงานของหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. เพื่อให้ผลการศึกษากว้างขวางขึ้นควรทำการศึกษาเพิ่มเติมให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัดตลอดจนศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งพาตนเองให้มากขึ้นและเจาะลึกรายละเอียดแต่ละด้านให้มากขึ้นด้วย เช่น เพิ่มในด้านของจิตใจ การเมืองการปกครอง เป็นต้น นอกจากนี้จะทำการศึกษาเปรียบเทียบกับชุมชนอื่นที่มีบริบทแวดล้อมต่างกัน เช่น เปรียบเทียบกับตำบลอื่นๆ ในจังหวัด หรือเปรียบเทียบกับชุมชนอื่นๆ ในภาค / จังหวัดต่างๆ เพื่อให้ได้ภาพรวมของทั้งจังหวัด / ของภาค / ของประเทศ
2. ชุมชนพึ่งตนเองถือเป็นเป้าหมายที่มุ่งหวังช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับฐานรากของสังคม และกระบวนการพึ่งพาตนเองจำนวนมากเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรยกย่อง ส่งเสริมและเผยแพร่ ดังนั้นจึงควรศึกษาวิจัยในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น โดยทดลองนำรูปแบบของการพึ่งพาตนเองในลักษณะนี้ไปขยายผลพร้อมกับดำเนินการวิจัยและพัฒนาประยุกต์ไปยังชุมชนและท้องถิ่นอื่นๆ เพิ่มขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2541. เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง. แนวความคิดและยุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย.
- กาญจนา แก้วเทพและกนกศักดิ์ แก้วเทพ. 2530. การพึ่งตนเอง ศักยภาพในการพัฒนาของชนบท. กรุงเทพฯ : สภาแคลทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. 2527. เศรษฐกิจหมู่บ้านไทยในอดีต. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สร้างสรรค์.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. 2529. บ้านกับเมือง. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์น.
- ทิพวรรณ ลิ้มงูร 2545. การจัดตั้งและการวิเคราะห์กลุ่ม. ประมวลสารระชูดวิชาของค์กรพัฒนาเพื่อการส่งเสริมการเกษตร หน่วยที่ 9. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธนพรรณ สุนทร. 2542. นโยบายรัฐ : บทบาทผู้นำท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณีจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, บทความในหนังสือรวมบทความคัดย่อ ผลงานวิจัยของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไทยในระหว่างปี 2540-2542. กรุงเทพฯ : ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. 2530. พุทธเกษตรกรรมกับคานาคติของสังคมไทย. กรุงเทพฯ : เอช.เอน.การพิมพ์.
- ประเวศ วะสี. 2541. วิถีบูรณาการ : ทางออกทางภูมิปัญญา ในยุทธศาสตร์ประเทศไทย 1999-2000. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ป้วย อึ้งภากรณ์. 2523. เศรษฐกรรศน์. กรุงเทพฯ : สมาคมเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มงคล ด่านธานี. 2542. รายงานการศึกษาเพื่อจัดทำเครื่องชี้วัดสำหรับการประเมินผลการพัฒนาของกระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- เศรษฐสยาม. 2529. จุดหมายเหตุจากโพมวง : วิถีแห่งสังคมพึ่งตนเอง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สมาพันธ์.
- สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ. 2540. การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2534. ทฤษฎีสังคมวิทยา : การสร้าง การประเมินค่าและการใช้ประโยชน์. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.
- สุพรรณิ ไชยอำพรและสนธิ สมัครการ. 2535. การวิเคราะห์ทางสังคมเพื่อการพัฒนา : แนวความคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สุภัทร ขจรมาศบุศย์. 2540. แนวโน้มการพึ่งตนเองของชุมชนชนบทไทยใน 25 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2539-2563). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เสนห์ จามริก. 2541. เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในยุทธศาสตร์ประเทศไทย 1999-2000. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- เสนห์ จามริก. 2542. ยุทธศาสตร์ชุมชนพึ่งตนเอง : ปัญหาและอุปสรรค. สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (อัสดี).
- องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแร้ง. 2544. บรรยายสรุปองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแร้ง อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด. (อัสดี).
- อเนก นาคะบุตร. 2536. คนกับดิน น้ำ ป่า : จุดเปลี่ยนแห่งความคิด. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- อภิชัย พันธเสน. 2539. ความหวัง ทางออก และทางเลือกใหม่. กรุงเทพฯ : มูลนิธิภูมิปัญญา.
- อารีย์ เชื้อเมืองพาน. 2544. ปัจจัยและเงื่อนไขที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของกลุ่มสะสมทุนในเขตภาคเหนือตอนบน. วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 : 38 - 55.
- อุทัย ดุลยเกษม และ อรุณี งามวิทยาพงศ์. 2540. ระบบการศึกษากับชุมชน. กรอบความคิดและข้อเสนอเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : บริษัท แพลน ฟรินติ้ง จำกัด.
- Bliss, R.K., et al. 1952. The Spirit and Philosophy of Extension Work. Washington, D.C. : Graduate School of the United States Department of Agriculture and Epsilon Sigma Phi.
- Parsons, Talcott. 1970. Theoretical Sociology : Perspectives and Developments. New York : Appleton - Century - Crofts.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์

ปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนเกษตรกร
กรณีศึกษา กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่ม

- ชื่อ นามสกุล.....
ที่อยู่ อายุ ปี
- เพศ () ชาย () หญิง
- ศาสนา () พุทธ () อื่น ๆ ระบุ
- สถานภาพการสมรส () โสด () สมรสแล้ว () อื่น ๆ ระบุ
- การศึกษา
() ไม่ได้รับการศึกษา () อนุปริญญาหรือเทียบเท่า(ปวช./ปกศ.)
() ประถมศึกษา(ป.1-6) () ปริญญาตรี
() มัธยมศึกษา(ม.1-3) () อื่น ๆ ระบุ
- () มัธยมปลายหรือเทียบเท่า(ปวช./ปกศ.)
- สมาชิกในครอบครัว คน
- อาชีพหลักทางการเกษตร (อาชีพที่ใช้เวลาทำมากที่สุดในรอบปี เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)
() ทำสวนผลไม้ ไร่ () ยางพารา ไร่
() ทำนา ไร่ () เลี้ยงสัตว์ ไร่
() ทำไร่ ไร่ () การประมง ไร่
() ปลูกผัก ไร่ () อื่น ๆ ระบุ ไร่
- มีรายได้ทั้งหมดในครัวเรือน ในรอบปีที่ผ่านมา (ปี 2544) เท่าไร
() ต่ำกว่า 10,000 บาท () 50,001 – 100,000 บาท
() 10,000 – 50,000 บาท () มากกว่า 100,000 บาท
- สภาพการถือครองที่ดิน ทั้งหมด ไร่
() เป็นของตนเอง
() เช่า
() อื่น ๆ ระบุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. ท่านมีภาระหนี้สินหรือไม่ (คิดหนี้สินคงเหลือ ณ ปัจจุบัน)

() ไม่มี

กรณีที่ไม่มีภาระกู้เงินท่านคิดว่าท่านสามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ
ในครอบครัวได้หรือไม่

() ได้ โดยใช้วิธีใดบ้าง.....

() ไม่ได้

() มี จำนวน บาท

กู้จาก

() ญาติ/เพื่อน

() พ่อค้าหรือนายทุนเงินกู้

() สหกรณ์การเกษตร

() ธกส.

() กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ที่เป็นสมาชิกอยู่

() ธนาคารพาณิชย์

() อื่น ๆ ระบุ

11. เหตุผลสำคัญที่สุดที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

() ได้รับการชักชวนให้เข้ากลุ่มโดย

() ญาติ

() เพื่อนบ้าน

() ประธานและคณะกรรมการกลุ่ม

() สมาชิกภายในกลุ่ม

() อื่น ๆ ระบุ

() สมัครใจเอง เพราะ

() เชื่อมันศรัทธาในผู้นำกลุ่ม

() พึ่งพอใจในผลงานของกลุ่ม

() พึ่งพอใจในจุดมุ่งหมายของกลุ่ม

() พึ่งพอใจในกิจกรรมกลุ่ม

() ต้องการออมทรัพย์

() ต้องการความรู้

() ต้องการช่วยเหลือผู้อื่น/สมาชิกในกลุ่มด้วยกัน

() ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

() อื่น ๆ ระบุ

() ถูกบังคับให้เข้ากลุ่มโดย

() อื่น ๆ ระบุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

12. ท่านมีญาติพี่น้องเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ หรือไม่
 () ไม่มี () มี
13. นอกจากเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์แล้วท่านเป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ อีกหรือไม่
 () ไม่เป็น
 () เป็น ได้แก่ () ธกส.
 () สหกรณ์การเกษตร
 () อื่น ๆ ระบุ

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่ม

2.1 ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

2.1.1 วัฒนธรรม : ทักษะ/ค่านิยม ด้านการใช้จ่ายกับความสัมพันธ์ทางสังคม

ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (โดยที่ 5= เห็นด้วยอย่างยิ่ง , 4=เห็นด้วย, 3 = เฉยๆ หรือกำกึ่งระหว่างเห็นด้วยกับไม่เห็นด้วย , 2 =ไม่เห็นด้วย , 1=ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง)
 กรุณาใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์

ความคิดเห็น	5	4	3	2	1
1.ท่านยินดีช่วยเหลือเรื่องเงินให้แก่ญาติพี่น้องของท่านเช่นให้ยืมเงินหรือให้เงินในยามที่ญาติพี่น้องมีทุกข์หรือเรื่องหนี้สินหรือจำเป็นต้องใช้เงิน					
2.ท่านคิดว่าท่านมีโอกาสได้รับเงินคืนจากเพื่อนบ้านที่อยู่ในชุมชนของท่านที่ยืมเงินของท่านไปอย่างแน่นอน					
3.หากมีผู้ที่อยู่ในชุมชนของท่านยืมเงินท่านไปแล้วไม่คืน ท่านสามารถบอกให้คนอื่น ๆ เช่น ญาติ เพื่อนบ้าน ฯลฯ ช่วยกันทวงให้ท่านได้					
4. ท่านมีความเห็นว่าการยืมเงินส่วนใหญ่ในชุมชนของท่านมักยืมกันด้วยวาจาโดยไม่ได้ทำหลักฐานกันเป็นลายลักษณ์อักษร					
5. ท่านเห็นด้วยกับการกู้ยืมเงินมาทำกิจกรรมประเพณีต่างๆเช่น งานบวช งานแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น					
6. ท่านเห็นด้วยกับการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อโทรศัพท์มือถือ					
7. ท่านยินดีจะกู้เงินเพื่อนำมาขยายการผลิตในอาชีพของท่าน					
8. ท่านเห็นด้วยกับการซื้อล็อตเตอรี่เพื่อเป็นช่องทางสร้างรายได้โดยไม่ต้องเหนื่อยยาก					
9.หากท่านทราบว่าเพื่อนบ้านในชุมชนของท่าน ค้ายาเสพติด ท่านจะไม่นิ่งดูตาแต่จะหาช่องทางช่วยกันแก้ไขปัญหานั้น เช่น ไปตักเตือน บอกเล่าสู่เพื่อนบ้านคนอื่น ๆ บอกตำรวจ ฯลฯ					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.2. ทักษะการคิดที่มีต่อผู้นำกลุ่ม

ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (โดยที่ 5= เห็นด้วยอย่างยิ่ง , 4=เห็นด้วย, 3 = เฉยๆ หรือก้ำกึ่งระหว่างเห็นด้วยกับไม่เห็นด้วย , 2 =ไม่เห็นด้วย , 1=ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง)

ความคิดเห็น	5	4	3	2	1
1. ประธานกลุ่มของท่านเอาใจใส่ดูแลทุกข์-สุขของสมาชิกกลุ่ม					
2. ประธานกลุ่มของท่านนำความคิดใหม่ๆมาพิจารณาร่วมกันกับสมาชิก					
3. ประธานกลุ่มของท่านยินดีรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเสมอ					
4. ประธานกลุ่มของท่านปฏิบัติต่อสมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน					
5. ประธานกลุ่มของท่านสามารถแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี					
6. ประธานกลุ่มของท่านเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตของท่าน					
7. ท่านเชื่อมั่นและศรัทธาในพระอาจารย์สุบิน					
8. ท่านเชื่อในคำพูด คำสั่งสอน ข้อเสนอนั้นะ จากพระอาจารย์สุบิน					
9. ท่านรู้สึกภาคภูมิใจ / พึงพอใจในชื่อเสียงของพระอาจารย์สุบิน					

2.1.3. ทักษะการคิดที่มีต่อคณะกรรมการบริหารงานกลุ่ม

ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (โดยที่ 5= เห็นด้วยอย่างยิ่ง , 4=เห็นด้วย, 3 = เฉยๆ หรือก้ำกึ่งระหว่างเห็นด้วยกับไม่เห็นด้วย , 2 =ไม่เห็นด้วย , 1=ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง)

ความคิดเห็น	5	4	3	2	1
1. ท่านไว้วางใจและเชื่อว่าคณะกรรมการกลุ่มของท่านบริหารงานกลุ่มด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง					
2. คณะกรรมการกลุ่มโดยรวมมีความเสียสละในการดำเนินงานกลุ่ม					
3. คณะกรรมการกลุ่มมีความพยายามทำงานให้เสร็จทันตามกำหนด					
4. คณะกรรมการกลุ่มขอให้สมาชิกปฏิบัติตามกฎข้อบังคับที่วางไว้					
5. คณะกรรมการกลุ่มเต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงสิ่งต่างๆให้ดีขึ้น					
6. คณะกรรมการกลุ่มโดยรวมมีความสามัคคีกันดี					
7. โดยปกติถ้าไม่มีเหตุจำเป็นจริงๆ คณะกรรมการกลุ่มทุกคนจะเข้าร่วมประชุมกันครบทุกคน และเข้าประชุมทุกครั้ง					
8. ท่านพึงพอใจในการทำงานของคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มของท่าน					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.4 การมีส่วนร่วมในกลุ่ม

ท่านมีส่วนร่วมในข้อต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด(โดยที่ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = ไม่เคยเลย)

ความคิดเห็น	5	4	3	2	1
1. ท่านเข้าร่วมประชุมกลุ่มทุกครั้ง					
2. ท่านเข้าร่วมในการกำหนด เป้าหมายของกลุ่ม					
3. ท่านเข้าร่วมการเลือกตั้งคณะกรรมการกลุ่ม					
4. ท่านทราบระเบียบ ข้อกำหนดกฎเกณฑ์ กติกาของกลุ่ม					
5. ท่านยินดีให้เวลากับกลุ่มเมื่อสมาชิกด้วยกันขอความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ					
6. ท่านได้ร่วมเสนอข้อคิดเห็นต่างๆในการแก้ปัญหาและพัฒนากลุ่ม					
7. ท่านส่งค่าหุ้นเป็นประจำ					
8. หากท่านกู้ยืม ท่านจะส่งเงินกู้ยืมคืนตามกติกาของกลุ่มทุกครั้ง					
9.. ท่านพึงพอใจในการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนโดยรวม เช่น เงินปันผล สวัสดิการ ฯลฯ จากกลุ่ม					

2.2 ปัจจัยทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ท่านมีความเห็นว่าชุมชนของท่านสามารถพึ่งพาตนเองได้จากอะไรมากที่สุด

- () พึ่งพาตนเองยังไม่ได้
- () พึ่งพาตนเองได้เนื่องจากมีน้ำเพียงพอต่อการประกอบอาชีพ
- () พึ่งพาตนเองได้เนื่องจากมีสภาพพื้นที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพ
- () พึ่งพาตนเองได้เนื่องจากมีลักษณะดินเหมาะสมต่อการประกอบอาชีพ
- () พึ่งพาตนเองได้เนื่องจากมีอุณหภูมิเหมาะสมต่อการประกอบอาชีพ
- () พึ่งพาตนเองได้เนื่องจากมีพืชพันธุ์และสัตว์หลากหลายที่นำมาประกอบอาชีพเสริม
หรือใช้ประโยชน์อื่นๆในการดำรงชีพ
- () พึ่งพาตนเองได้เนื่องจากมีป่าไม้เพียงพอกับการใช้ประโยชน์
- () อื่นๆ (ระบุ).....

2.3 ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี

ท่านมีความเห็นว่าชุมชนของท่านสามารถพึ่งพาตนเองได้จากอะไรมากที่สุด

- () พึ่งพาตนเองยังไม่ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- () พึ่งพาตนเองได้เนื่องจากมีการใช้เทคโนโลยี/ภูมิปัญญาดั้งเดิมจากบรรพบุรุษมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ
- () พึ่งพาตนเองได้เนื่องจากมีความสามารถพัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ /เทคโนโลยีได้ด้วยตนเอง
- () พึ่งพาตนเองได้เนื่องจากมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยีกับเพื่อนบ้าน /เครือข่าย
- () อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 4 การพึ่งพาตนเองของชุมชนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่ม

ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (โดยที่ 5= เห็นด้วยอย่างยิ่ง , 4=เห็นด้วย, 3 = เฉยๆ หรือกำกวมระหว่างเห็นด้วยกับไม่เห็นด้วย , 2 =ไม่เห็นด้วย , 1=ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง)

ความคิดเห็น	5	4	3	2	1
1. แม้ไม่มีเงินทุนสนับสนุนจากภายนอกกลุ่ม (เช่น จากรัฐบาล) กลุ่มก็สามารถคงอยู่ได้					
2. แม้ไม่มีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการดำเนินงาน จากภายนอกกลุ่ม กลุ่มก็สามารถคงอยู่ได้					
3. แม้ไม่มีการสนับสนุนวิทยากรหรือผู้มีความรู้จากภายนอกกลุ่มมาให้ ความรู้ในการดำเนินงาน กลุ่มก็สามารถดำเนินงานของกลุ่มได้อย่างต่อเนื่องต่อไป					
4. การบริหารจัดการกลุ่มมีประสิทธิภาพเพียงพอที่สามารถทำให้กลุ่มคงอยู่ต่อไปได้					
5. กลุ่มมี พื้นที่ / สถานที่ในการดำเนินงานโดยไม่เดือดร้อน					
6. คณะกรรมการ และสมาชิกของกลุ่มมีคุณสมบัติ เช่น ความรู้ความเข้าใจ ความเสียสละ ฯลฯ เพียงพอที่ช่วยให้กลุ่มคงอยู่ได้					
7. กลุ่มมีอิสระในการตัดสินใจดำเนินการต่างๆอย่างเต็มที่					
8. กลุ่มมีความสามารถในการคิดริเริ่มทำกิจกรรมต่างๆ					
9. ผลตอบแทนของกลุ่มเพียงพอในการจัดสรรประโยชน์ให้แก่สมาชิกอย่างเป็นธรรม / เท่าเทียมกัน					
10. ผลงานของกลุ่มก่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกในระดับที่น่าพอใจ					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆ

1.ปัญหาในการดำเนินงานกลุ่ม.....

.....
.....
.....
.....
.....

2.ข้อเสนอแนะอื่นๆที่จะทำให้กลุ่มพึงตนเองได้.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ลงชื่อผู้สัมภาษณ์.....

โครงการก่อตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

หลักการและเหตุผล

การดำเนินชีวิตของกลุ่มคนในสังคม โดยทั่วไปจะพบว่ามีปัญหาต่าง ๆ มากมาย ทั้งปัญหาส่วนตัว ปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาของสังคม ปัญหาเหล่านี้อาจเกิดจากตนหรือผู้คนรอบข้างก็ได้ ระดับของปัญหา จะมีความรุนแรงมากน้อยขึ้นอยู่กับสภาวะการณ์และปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อ การแก้ปัญหาในแต่ละปัญหาจะใช้วิธีการที่ต่างกันไปตามเหตุปัจจัย ปัจจุบันปัญหาเศรษฐกิจเป็น ปัญหาที่มีความรุนแรงและสลับซับซ้อน ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาดังกล่าว จะทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ทั้งทางร่างกายและทางใจ ไม่มีความสงบสุขในการดำเนินชีวิตเท่าที่ควร

จากสภาพปัญหาดังกล่าว การดำเนินกิจกรรม เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ น่าจะเป็นหนทางหนึ่งซึ่งจะช่วยลดหรือแก้ปัญหาได้ กิจกรรมที่จะดำเนินขึ้นนี้จะต้องอยู่บนพื้นฐานที่ว่า ประชาชน มีส่วนร่วม รับรู้ และเห็นประโยชน์ อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดียิ่งขึ้นทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจด้วย

องค์กรสงฆ์เป็นองค์กรหนึ่งที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือ ทั้งมีวัดกระจายอยู่ในเกือบทุกพื้นที่ของประเทศไทย ซึ่งวัดนั้นเป็นศูนย์รวมของประชาชนทุกประเภท ทุกเพศ ทุกวัย ดังนั้น หากองค์กรสงฆ์ จะมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาให้ประชาชนได้ รู้จักรวมกันเพื่อสะสมทรัพย์ รู้จักพึ่งพา ตนเอง มีคุณธรรม ช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างเป็นรูปธรรม ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและอาจเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนอื่น ๆ ต่อไป อย่างกว้างขวาง ทั้งยังจะเป็นการช่วยแก้ปัญหาให้ประชาชนได้ โดยมีแนวทางที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมอีกด้วย จึงได้จัด ให้มี การก่อตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ขึ้น โดยสมาชิกของกลุ่มต้องเป็นผู้มีสัจจะและรักษาสัจจะ วาจาของตนเพื่อร่วมดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ซึ่งจัดให้มีการระดมเงินเก็บสะสมและให้กู้ยืมกันเองภายในกลุ่ม ผลตอบแทนที่ได้จากการกู้ยืมนำรวมกันเป็นกองทุนสวัสดิการช่วยเหลือในด้านค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในภาวะฉุกเฉิน เช่น งานศพ งานบวช เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นพัฒนาแนวคิดในการดำรงชีวิตและการจัดการแบบช่วยเหลือตนเอง
2. เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข
3. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักแก้ปัญหาเศรษฐกิจด้วยตนเอง
4. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินกิจกรรมทางการเงินและช่วยเหลือ ชึ่งกัน และกัน
5. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในชนบทมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตและดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม

เป้าหมาย

ด้านปริมาณ

1. ก่อตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในวัด หมู่บ้าน หรือตำบลที่มีความพร้อมจำนวน 100 แห่ง
2. จัดตั้งกองทุนสวัสดิการในชุมชน หมู่บ้าน หรือตำบล ที่มีความพร้อม จำนวน 100 กองทุน

ด้านคุณภาพ

1. สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ มีความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
2. สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เป็นผู้ที่มีความเสียสละมีคุณธรรมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ศึกษาปัญหาสังคมเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดความไม่สงบสุข ในการดำเนินชีวิตของชุมชน
2. สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อประเมินข้อมูลพื้นฐานของชุมชน
3. ชักชวนสมาชิกของชุมชนก่อตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์
4. แนะนำวิธีการดำเนินงานกิจกรรมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ให้แก่สมาชิกของกลุ่ม
5. ดำเนินการจัดกิจกรรมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์
6. ติดตามประเมินผล ปรับปรุง แก้ไขปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินกิจกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. ขยายการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ให้กระจายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ตามความต้องการของชุมชน

งบประมาณ

ระยะเวลาการดำเนินการ

เป็นไปตามความต้องการของชุมชน

ผู้รับผิดชอบโครงการ

พระสุบิน ปณีโต วัดไร่ล่อม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด และสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

ที่ปรึกษาและสนับสนุนโครงการ

พระครูสังฆรักษ์ทรงวุฒิ วัดไร่ล่อม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด

การติดตามประเมินผล

1. มีการประชุม เดือนละ 1 ครั้ง
2. มีการประชุมสรุปผลประจำปี ปีละ 1 ครั้ง
3. มีการตรวจเยี่ยม เพื่อให้คำปรึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนในหมู่บ้าน หรือตำบลที่มีกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ มีทุนหมุนเวียน ในการใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้
2. สังคมและชุมชนเกิดความรัก ความสามัคคี มีความเสียสละต่อส่วนรวม และร่วมกันรับรู้ ช่วยแก้ปัญหาของสังคมร่วมกัน
3. ประชาชนเกิดความตระหนักในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
4. ชุมชนสามารถช่วยเหลือตนเองได้
5. สมาชิกผู้ด้อยโอกาส เด็ก และคนชรา ได้รับการดูแล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. สมาชิกของชุมชนมีความเสมอภาคกัน ในสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ หลังจากเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์
7. เป็นการสร้างสังคมชุมชน ที่เป็นเอกภาพ สมาชิกของกลุ่มมีอำนาจในการต่อรองในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น
8. สมาชิกของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์มีคุณธรรมมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

1. สมาชิกต้องเป็นคนในหมู่บ้าน ยกเว้นที่ปรึกษา หมู่บ้านใครหมู่บ้านมัน
2. การจัดในรูปคณะกรรมการไม่น้อยกว่า 5 คน ฉะนั้นคนที่มาเป็นสมาชิกต้องมีคณะกรรมการมาบริหารงาน คณะกรรมการบริหารปีแรกต้องทำงานฟรีไม่มีค่าตอบแทนให้ เพราะยังไม่มีกำไร จะมีค่าตอบแทนให้ในปีที่สองเป็นต้นไป มีอายุปีต่อปี ครบ 1 ปี ก็ เลือกตั้งใหม่

ปี แรกจะมี คณะกรรมการ 3 ฝ่าย คือ

- ฝ่ายเงินหุ้นเงินออม คนที่เป็นสมาชิกต้องมีใบสมัคร และทำพินัยกรรมไว้ เสร็จเรียบร้อยว่าจะยกผลประโยชน์ให้ใคร
- ฝ่ายเงินกู้ หลังจากตั้งกรรมการบริหารแล้วจะต้องปล่อยกู้ทันที เพื่อต้องการให้เรียนรู้บัญชี ตั้งแต่เงินน้อย ๆ เป็นการพัฒนาไปเรื่อยเพื่อความเจริญเติบโตของระบบเงินหมุนเวียน
- ฝ่ายตรวจสอบ จะตรวจสอบว่ามีเงินเข้าออกอย่างไร เข้าเท่าไร ส่งคืนเท่าไร อายุของกรรมการจะมีอายุ 1 ปี

ปีที่ 2 จะเพิ่มกรรมการเป็น 4 ฝ่าย คือ

- ฝ่ายเงินหุ้นเงินออม
- ฝ่ายเงินกู้
- ฝ่ายสวัสดิการ ใครป่วยใครตายมาหากรรมการชุดนี้ถ้าไม่มีใครป่วยใครตาย กรรมการชุดนี้ก็จะปล่อยกู้ไปอีก เพื่อทำกำไรเลี้ยงตัวเอง ต่อไปถ้ามีการซื้อผลผลิต ก็จะเอาเงิน ส่วนนี้มาเป็นเงินประกันสินค้า หรือผลผลิตทางการเกษตรของเรา ส่วนใดส่วนหนึ่ง ถ้าโตพอจนสามารถที่จะกระทำได้ เงินส่วนนี้แหละจะจ่ายเป็นเงินเดือนของเจ้าหน้าที่ทำงาน เน้นเจ้าหน้าที่บัญชี หรืออะไรก็แล้วแต่ ค่ารถ ค่าอาหาร สวัสดิการจะจ่ายให้ เงินก้อนนี้จะช่วยทั้งเรื่องเจ็บป่วยและตาย
- ฝ่ายตรวจสอบ จะตรวจการทำบัญชีทำถูกทำผิด

3. คนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ต้องสะสมเงินประจำเดือนอย่างน้อย 1 หุ้น 10 บาท อย่างมาก 10 หุ้น 100 บาท จะลดหรือเพิ่มเงินฝากได้ เมื่อครบรอบปีผล หรือวันสิ้นปี จะตั้งสัจจะว่าจะเก็บฝากเดือนละเท่าไร ต้องทำให้ได้ตามสัจจะตัวเอง ให้เข้าเป็นสมาชิกได้ทุกคนในครอบครัว พอถึงวันสิ้นปีก็ดึงคนที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกในครอบครัวเข้าไปอีก ใครฝากมากได้เงินปันผลมาก ฝากน้อยได้เงิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวนวุ้นสุพรรณไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ปันผลน้อย

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. สมาชิกกู้เงินได้บัญชีละ 1,000 บาท (โดยสมมุติ) ผ่อนส่งไม่เกิน 10 เดือน ไม่ต้องเสียดอกเบี้ย แต่เสียค่าบำรุง ร้อยละเท่าไรตกลงกันเอง ผ่อนส่งเงินกู้เป็นรายเดือน พร้อมเงินค่าบำรุงและหมุนเวียนให้สมาชิกคนอื่นกู้ในวันประชุมทุกเดือนๆ ละครั้ง
5. สมาชิกที่กู้เงินตามข้อ 4 หากมีความจำเป็นไม่สามารถส่งได้ ให้ผ่อนผันได้อีก 6 เดือน เมื่อผ่อนผันแล้วไม่หมดให้เสียค่าบำรุงเพิ่มเป็นร้อยละเท่าไรร้กตกลงกันเอง ยกเว้นเกิดอุบัติเหตุ อุบัติภัยสุดวิสัย 6 เดือนแล้วยังไม่ดีขึ้นก็ขยายออกไป
6. ในวันประชุมส่งเงินประจำเดือน สมาชิกไม่สามารถมาส่งเงินได้ คือ ขาดไม่ว่ากรณีใด ๆ ที่บ้านมีกับัญชีต้องปรับให้หมด และเสียหุ้่นย้อนหลังให้ครบด้วย เป็นการปรับความไร้สัจจะของคน ค่าปรับนำเข้ากองทุนสวัสดิการ
7. สมาชิกที่จะกู้ยืมเงินใหม่ได้ต้องชำระบัญชีเก่าให้หมดก่อน หากใช้บัญชีเล่มอื่นต้องไม่เกิน 2-3 บัญชีในคราวเดียวกัน
8. การพิจารณาให้กู้ คณะกรรมการต้องพิจารณาตามความจำเป็น ตามลำดับความสำคัญ 1. เจ็บป่วย 2. ใช้หนี้ในอัตราดอกเบี้ยที่สูง 3. เสียค่าบำรุงการศึกษา 4. อื่นๆ ให้ผู้กู้ตกลงกันเองแบบพี่น้อง ถ้าตกลงไม่ได้ให้นำมาหารแบ่งให้เท่ากัน ไม่ต้องใช้วิธีจับไม้สั้นไม้ยาว
9. ครบ 12 เดือนต้องแบ่งเงินปันผลตามหุ้น โดยคิดหุ้นละ 10 บาท จัดสัดส่วนดังนี้ 50% ของค่าบำรุงทั้งหมด ปันผลให้ตามหุ้น อีก 50% นำส่งเข้ากองทุนสวัสดิการ
10. เงินที่เหลือจากการกู้ยืมต้องนำฝากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร สมมุติ เดือนนี้มีเงินหมุนเข้ามา 10,000 บาท สมาชิกต้องการเงิน 1,000 บาท เงินที่เหลือ 9,000 บาท ต้องนำฝากธนาคาร เลือกกรรมการฝาก - ถอน 2 ใน 4 คน ถ้าสมาชิกเดือดร้อนเงินหมุนเวียนไม่พอ ก็ให้ไปถอนธนาคารออกมา เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในเดือนต่อไป
11. สมาชิกเข้าใหม่ที่จะกู้ยืมเงินได้ต้องรอให้ครบ 3 เดือน หรือ 6 เดือน จึงจะมีสิทธิกู้เงิน แล้วแต่สมาชิกรุ่นก่อนจะตกลงกัน
12. คนที่เป็นสมาชิกครบ 12 เดือน จึงมีสิทธิรับบริการกองทุนสวัสดิการตามกฎหมายเกณฑ์ของกองทุน เพราะปีแรกยังไม่ได้เอาเงินกำไรส่วนนั้นมาหาร ส่วนการรับเงินสวัสดิการให้ลดหลั่นตามรุ่น เช่น รุ่นสองได้ครึ่งหนึ่งของรุ่นแรก รุ่นสามได้ครึ่งหนึ่งของรุ่นสอง เป็นต้น
13. สมาชิกของกลุ่มเมื่อออกจากกลุ่มไปแล้ว ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ จะหมดสิทธิรับบริการ

ตามกฎหมายของกองทุนสวัสดิการทันที ถ้าจะกลับมาเป็นสมาชิกใหม่ต้องผ่านไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แล้ว 3 ปี จึงสมัครใหม่ได้ ถ้าออกกลางปี จะไม่ได้รับเงินปันผล เพราะยังไม่ถึงปี
ถ้า 3 ปี ตรงช่วงที่เขาเปิดรับสมัครก็เข้าไม่ได้

14. สมาชิกจะถอนเงินคืนได้เมื่อมีเงินสะสม 10,000 บาท ขึ้นไป โดยถอนคืนได้เพียง
ครึ่งหนึ่งเท่านั้น คือ 5,000 บาท ถ้าไม่ถอนก็จะได้รับเงินปันผลมาก และอาจ
เปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสมของชุมชนนั้น ๆ
15. คณะกรรมการทำบัญชี จะได้รับเงินค่าตอบแทนเมื่อวันสิ้นปีตามฐานะการเงิน
ตามที่สมาชิกของกลุ่มตกลงกันได้
16. กลุ่มฯ จะรับสมาชิกเพียง 4 รุ่น และจะปิดรับ หากมีสมาชิกออกให้ซื้อหุ้นกันได้
หากมีการรับสมาชิกเกินกว่าเกณฑ์ ต้องประชุมคณะกรรมการพร้อมสมาชิกร่วม
พิจารณา เพื่อขอความเห็นชอบจากสมาชิกของกลุ่มเสียก่อน
17. หากต้องการกู้ยืมเงินเกินกว่าสิทธิ์ จะใช้บัญชีคนอื่นก็ต้องให้เจ้าของบัญชีกู้ให้
18. หากมีเรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากหลักเกณฑ์นี้ คณะกรรมการหรือสมาชิกร่วมกัน
พิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป

ที่กล่าวมาเป็นหลักเกณฑ์เงื่อนไขหลัก ๆ ของการเป็นสมาชิกโดยจะถามความเห็นของ
บุคคลที่ร่วมประชุมในแต่ละครั้งก่อนเสมอ และบางกลุ่มอาจมีเพิ่มเติม เช่น

- ถือหุ้นไม่ต้องมีคนค้ำประกัน ถ้าผู้ต้องมีเงินค้ำประกัน
- สมาชิกไม่กำหนดอายุไม่กำหนดวัย
- การป่วย จะเบิกเงินได้ไม่เกิน 15 คืบปี ในปีที่ 2 ของการเป็นสมาชิก

การเอาเรื่องธรรมะของพระพุทธเจ้ามาแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมในชนบทเรา
โดยอาศัยพื้นฐานจากธรรมะที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ให้แก่พุทธบริษัท ให้นำออกมาปฏิบัติเพื่อกิจกรรมกลุ่ม
ลี้จะสะสมทรัพย์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต จึงเป็นกิจกรรมที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านใน
ชนบท รวมทั้งมีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจ จิตใจ การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อมพร้อมกันไปเป็นเรื่อง
เดียวกันด้วยการ

ร่วมคิด ร่วมปรึกษา ร่วมแก้ปัญหา ร่วมพัฒนา ใช้หลักธรรมา เพื่ออนาคตชนบทไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อคุณธรรมครบวงจรของชีวิต

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๑. ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี อยู่ที่หมู่บ้าน.....

บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....

๒. ชื่อบิดา.....ชื่อมารดา.....

ชื่อสามีหรือภรรยา.....(ถ้าผู้ใดถึงแก่กรรมให้ขีดเส้นใต้ชื่อด้วยสามี ภรรยาที่แยกกันอยู่ ให้
ระบุสาเหตุที่แยกกันอยู่ด้วย) มีบุตรจำนวน.....คน

๓. ข้าพเจ้าได้รับการศึกษาจบชั้น.....ได้รับการฝึกอบรมในอาชีพ.....

เป็นเวลา.....วัน.....เดือน.....

๔. ในขณะที่ ข้าพเจ้าได้ประกอบอาชีพ.....

๕. ข้าพเจ้ามีที่ดินประเภทอาชีพเป็นของตนเองดังนี้

ประเภทอาชีพ	จำนวนไร่
๕.๑
๕.๒
๕.๓

๖. ข้าพเจ้าเข้าที่ดินประกอบอาชีพ ดังนี้

ประเภทอาชีพ	จำนวนไร่
๖.๑
๖.๒
๖.๓

๗. ข้าพเจ้าเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์หรือกลุ่ม.....

๘. ข้าพเจ้ากู้หรือเคยกู้เงินจาก

๘.๑ ธนาคาร.....	อัตราดอกเบี้ยร้อยละ.....
๘.๑ สหกรณ์.....	อัตราดอกเบี้ยร้อยละ.....
๘.๑ อื่น ๆ.....	อัตราดอกเบี้ยร้อยละ.....

๙. ข้าพเจ้าตกลงใจและขอสมัครให้สัญญาไว้กับ กลุ่ม สัจ จะ สะสม เพื่อ คุณ ธรรม ฯ

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....ว่าข้าพเจ้าสามารถส่งเงินสะสม
ครั้งละ.....บาท ต่อเดือน

ข้าพเจ้าเข้าใจในหลักการ วัตถุประสงค์ของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ฯ เป็นอย่างดี และข้าพเจ้าสัญญาว่าจะปฏิบัติตาม
ข้อตกลงและระเบียบข้อบังคับของกลุ่มโดยเคร่งครัด และขอรับรองว่าข้อความข้างต้นนี้เป็นความจริงทุกประการ โยชน และได้ส่งค่า
สมัครหรือธรรมเนียมแรกเข้า จำนวน.....บาท

ไม่จริงหรือผิดประการใด ข้าพเจ้านี้ขอตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

(.....)

ใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อคุณธรรมครบวงจรของชีวิต

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๑. ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี อยู่ที่บ้าน.....

บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....

๒. ชื่อบิดา.....ชื่อมารดา.....

ชื่อสามีหรือภรรยา.....(ถ้าผู้ใดถึงแก่กรรมให้ขีดเส้นใต้ชื่อด้วยสามี ภรรยาที่แยกกันอยู่ ให้ระบุสาเหตุที่แยกกันอยู่ด้วย) มีบุตรจำนวน.....คน

๓. ข้าพเจ้าได้รับการศึกษาจบชั้น.....ได้รับการฝึกอบรมในอาชีพ.....

เป็นเวลา.....วัน.....เดือน.....

๔. ในขณะนี้ ข้าพเจ้าได้ประกอบอาชีพ.....

๕. ข้าพเจ้ามีที่ดินประเภทอาชีพเป็นของตนเองดังนี้

ประเภทอาชีพ

จำนวนไร่

๕.๑

๕.๒

๕.๓

๖. ข้าพเจ้าเช่าที่ดินประกอบอาชีพ ดังนี้

ประเภทอาชีพ

จำนวนไร่

๖.๑

๖.๒

๖.๓

๗. ข้าพเจ้าเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์หรือกลุ่ม.....

๘. ข้าพเจ้ากู้หรือเคยกู้เงินจาก

๘.๑ ธนาคาร.....อัตราดอกเบี้ยร้อยละ.....

๘.๑ สหกรณ์.....อัตราดอกเบี้ยร้อยละ.....

๘.๑ อื่น ๆ.....อัตราดอกเบี้ยร้อยละ.....

๙. ข้าพเจ้า ค ก ลงใจ และขอสมัครให้สัญญาไว้กับ กลุ่ม สัจ จะ สะสม เพื่อ คุณ ธรรม ฯ

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....ว่าข้าพเจ้าสามารถส่งเงินสะสม

ครั้งละ.....บาท ต่อเดือน

ข้าพเจ้าเข้าใจในหลักการ วัตถุประสงค์ของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ฯ เป็นอย่างดี และข้าพเจ้าสัญญาว่าจะปฏิบัติตาม ข้อตกลงและระเบียบของกลุ่มโดยเคร่งครัด และขอรับรองว่าความข้างต้นนี้เป็นความจริงทุกประการ และได้ส่งค่าสมัครหรือธรรมเนียมแรกเข้า จำนวน.....บาท ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

(.....)

คำรับรองของสมาชิก

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มข้างต้นนี้ มีคุณธรรมครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ของกลุ่ม และมีคุณสมบัติที่จะรับเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มสะสมทรัพย์ ฯ ได้

ลงชื่อ.....ผู้รับรองสมาชิกเลขที่.....
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้รับรองสมาชิกเลขที่.....
(.....)

ความเห็นของคณะกรรมการส่งเสริม.....

ลงชื่อ.....ประธานกรรมการส่งเสริม
(.....)

อนุมัติ

ลงชื่อ.....ประธานกรรมการอำนวยการ
(.....)

เรียน ประธานกรรมการอำนวยการ

ข้าพเจ้า.....สมาชิกกลุ่มสะสมทรัพย์ ฯ

ตำบล.....ขอตั้งผู้รับโอนผลประโยชน์ ในเมื่อข้าพเจ้าได้ถึงแก่กรรมลง โดยมอบให้ผู้มี

รายชื่อดังต่อไปนี้ เป็นผู้รับผลประโยชน์ร่วมกันในส่วนที่ข้าพเจ้าจะได้รับจากกลุ่มสะสมทรัพย์ ฯ

ตำบล.....คือ

- ๑.....
- ๒.....
- ๓.....

ลงชื่อ.....ผู้มอบ
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สัญญากู้เงินเลขที่.....

สัญญากู้เงินกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อคุณธรรมครบวงจรของชีวิต

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สัญญานี้ทำขึ้นระหว่างกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์โดย นาย / นาง / น.ส..... อายุ.....ปี

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....ในฐานะ

ประธานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ฯ ซึ่งต่อไปในสัญญานี้ จะเรียกว่า ผู้ให้กู้ ฝ่ายหนึ่ง กับ

นาย / นาง / น.ส..... อายุ.....ปี

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....ซึ่งต่อไปใน

สัญญานี้จะเรียกว่า ผู้กู้ อีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งสองฝ่ายตกลงทำสัญญากัน มีข้อความดังต่อไปนี้

1. ผู้กู้เป็นสมาชิกเลขที่.....รุ่นที่..... ส่งเงินสัจจะสะสมรายเดือน เดือนละ.....บาท ขณะนี้ มีเงินสัจจะสะสมทั้งหมด.....บาท ยกให้เป็นเงินประกันการกู้เงินของผู้กู้ตามสัญญาเงินฉบับนี้ด้วย

2. ผู้กู้มิได้ติดค้างหรือเป็นหนี้กลุ่มสัจจะ ฯ แต่อย่างใด และขณะนี้ได้ยินยอมผูกพันตนเข้าค้ำประกันให้ นาย / นาง / น.ส..... สมาชิกเลขที่.....รุ่นที่.....ตามสัญญา ที่.....ฉบับลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

3. ผู้กู้ ยอมรับระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อผูกพันทั้งหลายที่มีอยู่ และที่จะมีขึ้นอีกในภายหน้าของกลุ่ม ฯ และถ้าผู้กู้จะลาออก หรือย้ายที่อยู่ จะรีบแจ้งผู้ให้กู้ทราบ พร้อมทั้งชำระหนี้สินทั้งหมด โดยถือว่าสัญญานี้จะระงับลงในทันที ให้ปฏิบัติตามสัญญา ข้อ 6

4. ผู้ให้กู้ ตกลงให้ผู้กู้ กู้เงินกลุ่มกองทุน จำนวน.....บาท (.....)

เพื่อ.....และผู้กู้ได้รับไปครบถ้วนถูกต้องแล้ว

5. ผู้กู้ ตกลงชำระค่าบำรุงเดือนละ.....บาท (คิดเป็นร้อยละ.....) พร้อมทั้งผ่อนชำระเงินต้น เดือนละ.....บาทให้เสร็จสิ้นภายในกำหนด.....เดือน

6. หากผู้กู้ไม่ปฏิบัติตามสัญญานี้ แม้ข้อหนึ่งข้อใด ถือว่า ผู้กู้ผิดสัญญา ผู้กู้ยินยอมให้ผู้ให้กู้บอกเลิกสัญญา และ เรียกเงินต้น ค่าบำรุง ตลอดจนค่าเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากผู้กู้ ได้ทันที

7. สัญญาเงินฉบับนี้ นอกจากมีเงินสัจจะสะสมของผู้กู้ค้ำประกันแล้ว ยังมีเงินสัจจะสะสมของสมาชิกพร้อม ทั้งตัวสมาชิก ดังนี้เข้าร่วมค้ำประกันด้วย

(7.1) นาย / นาง / น.ส..... สมาชิกเลขที่.....รุ่นที่.....

(7.2) นาย / นาง / น.ส..... สมาชิกเลขที่.....รุ่นที่.....

(7.3) นาย / นาง / น.ส..... สมาชิกเลขที่.....รุ่นที่.....

สัญญาทำขึ้น 2 ฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาได้อ่านโดยตลอด ต่างเข้าใจและเห็นว่าถูกต้องแล้ว

จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน และถือไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ.....(.....) ผู้กู้

ลงชื่อ.....(.....) ผู้ให้กู้

ลงชื่อ.....(.....) พยาน

ลงชื่อ.....(.....) พยาน

ลงชื่อ.....(.....) พยานผู้เขียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรรมการแข่งขันเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยนาตเห็นไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแบบลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สัญญาค้ำประกันสมาชิกกลุ่มสัจจะสหกรณ์เพื่อคุณธรรมครบวงจรของชีวิต

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า นาย / นาง / น.ส.....อายุ.....ปี

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

สมาชิกเลขที่.....รุ่นที่.....ส่งเงินสัจจะสะสมรายเดือน.....เดือนละ.....บาท ขณะนี้มีเงิน

สัจจะสะสมทั้งหมด.....บาท

2. ข้าพเจ้า พ.ย / นาง / น.ส.....อายุ.....ปี

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

สมาชิกเลขที่.....รุ่นที่.....ส่งเงินสัจจะสะสมรายเดือน.....เดือนละ.....บาท ขณะนี้มีเงิน

สัจจะสะสมทั้งหมด.....บาท

3. ข้าพเจ้า นาย / นาง / น.ส.....อายุ.....ปี

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

สมาชิกเลขที่.....รุ่นที่.....ส่งเงินสัจจะสะสมรายเดือน.....เดือนละ.....บาท ขณะนี้มีเงิน

สัจจะสะสมทั้งหมด.....บาท

ขย ทำสัญญาค้ำประกันไว้ให้แก่ประธานกลุ่มสัจจะสหกรณ์ ดังนี้

1. ตามที่ นาย / นาง / น.ส.....สมาชิกเลขที่.....รุ่น

ที่.....ได้กู้เงินกลุ่มฯ เป็นเงิน.....บาท (.....)

เพื่อ.....ตามสัญญาเงินกู้เลขที่.....ฉบับวันที่.....เดือน.....

พ.ศ..... นั้น ข้าพเจ้าทั้งหลายได้ทราบและเข้าใจข้อความในสัญญาเงินกู้ดังกล่าวโดยละเอียดแล้ว

2. ข้าพเจ้าทั้งหลายขอยอมตนเข้าเป็นผู้ค้ำประกัน และยอมเป็นลูกหนี้ร่วมกับผู้กู้ด้วย หากผู้กู้ไม่ปฏิบัติตามสัญญาผู้ไม่
ว่ากรณีใด ข้าพเจ้าทั้งหลายยอมให้หักเงินสัจจะสะสมทั้งหมดใช้หนี้แก่กลุ่มฯ หากไม่ครบให้เรียกร้องหรือฟ้องร้องได้อีกจน
ครบถ้วน โดยไม่ต้องเรียกร้องหรือฟ้องร้องเอาจากผู้กู้ก่อน แต่อย่างไร

3. ไม่ว่ากรณีใด ๆ ข้าพเจ้าทั้งหลาย จะไม่เพิกถอนสัญญาค้ำประกันนี้ ตลอดอายุสัญญาผู้เงิน

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ได้อ่านสัญญาค้ำประกันฉบับนี้โดยตลอด เข้าใจและเห็นว่าถูกต้องแล้ว จึงลงลายมือชื่อ
ไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ค้ำประกันคนที่ 1
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ค้ำประกันคนที่ 2
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ค้ำประกันคนที่ 3
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บัญชีผ่อนส่งเลขที่....

บัญชีผ่อนส่งเงินกู้สัจจะสะสมทรัพย์หมู่ที่

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ผู้กู้..... รวันที่..... เลขที่..... สะสมเดือนละ..... บาท

จำนวนเงินที่กู้..... บาท(.....)ผ่อนส่ง.....งวด

1. ชื่อผู้ค้า..... รวันที่..... เลขที่..... เงินสะสมที่มีอยู่..... บาท

2. ชื่อผู้ค้า..... รวันที่..... เลขที่..... เงินสะสมที่มีอยู่..... บาท

3. ชื่อผู้ค้า..... รวันที่..... เลขที่..... เงินสะสมที่มีอยู่..... บาท

วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... ผ่อนส่งหมดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงชื่อ.....ผู้กู้

(.....)

ที่	ว.ต.ป.	เงินกู้ส่งคืน		ค่าบำรุง		รวมส่งคืน		เงินกู้คงเหลือ		ผู้ส่ง มอบ	ผู้รับ มอบ	หมายเหตุ
		บาท	สต.	บาท	สต.	บาท	สต.	บาท	สต.			
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
20												
21												
22												

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ในทางธุรกิจโดยที่ผู้รับ อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องส่งคืนถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวอย่างแนวปฏิบัติในการดำเนินงานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์
(อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน)

มติในที่ประชุมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์
สมาชิกทุกคนได้ตกลงเป็นข้อปฏิบัติของกลุ่มด้วยความจริงใจ
เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรของชีวิต

หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. สมาชิกที่ส่งเงินสะสม เงินกู้ส่งคืน เงินค่าบำรุง ให้สมาชิกผู้ยื่นเตรียมเงินมาให้ครบตามจำนวนเงินแต่ละบัญชีที่ต้องส่งกลุ่ม ถ้าเงินเกินจากจำนวนที่ส่ง ทางกลุ่มจะไม่ทอนให้และจะเอาเงินที่เกินนั้นเข้ากองทุนสวัสดิการของกลุ่ม ผู้ใดไม่ทำตามนี้ถือว่าผู้นั้นไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ยอมรับผิดชอบเงินของตัวเอง เป็นคนเห็นแก่ตัวไม่มีน้ำใจแก่ส่วนรวม
2. สมาชิกผู้เสนอขอกู้เงินจากกลุ่ม ต้องมาเซ็นชื่อในหนังสือสัญญาเงินกู้ พร้อมทั้งผู้ค้ำ 2 คน ลงนามต่อหน้าคณะกรรมการด้วยตนเอง คณะกรรมการจึงยินยอมจ่ายเงินให้ตามที่ขอกู้เงิน ถ้าสัญญานั้นไม่ได้เซ็นชื่อต่อหน้าคณะกรรมการ ถือว่าสัญญานั้นใช้ไม่ได้ และผู้ค้ำมีสิทธิค้ำประกันให้คนอื่นได้ คนละไม่เกิน 2 บัญชี
3. สมาชิกมีความเห็นร่วมกันในที่ประชุมกลุ่ม ให้สมาชิกกู้เงินได้บัญชีละ.....บาท (เป็นข้อตกลงเฉพาะปี) ต้องเสียค่าบำรุงร้อยละ.....บาทต่อเดือน ผ่อนส่งให้หมดภายใน.....เดือน การกู้เงินต้องหาสมาชิกที่ไม่ใช่คนในครอบครัวเดียวกันที่บรรลุนิติภาวะ มาเป็นผู้ค้ำประกัน.....คน กรณีเงินเหลือให้กู้เกินกว่าได้ โดยพิจารณาผู้กู้และผู้ค้ำที่มีประวัติดีมาตลอด ในการผ่อนส่งเงินกู้พร้อมค่าบำรุง ตามข้อตกลงของหนังสือสัญญาเงินกู้ที่ได้ทำไว้ให้แก่งroup
4. สมาชิกผู้ใดกู้เงินของกลุ่มไป เมื่อถึงวันประชุมไม่มาผ่อนส่ง ให้ผู้ค้ำประกันไปตาม ถ้าไม่มาผู้ค้ำประกันต้องจ่ายแทนผู้กู้ หลังจากผู้กู้ผ่อนส่งหมด มาเสนอขอกู้ใหม่ ทางกลุ่มจำเป็นต้องดงไม่ให้กู้สองปี ถ้าผู้ค้ำประกันไปตามครั้งที่สองดงไม่ให้กู้สามปี เพราะผู้กู้สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้ค้ำประกัน (ผู้กู้ควรรับผิดชอบตนเองให้มากอย่าทำผิดสัญญา จะทำให้เสียประวัติของตนเองและวงศ์ตระกูลของผู้กู้)
5. สมาชิกผู้กู้เงินของกลุ่มไปแล้วไม่มาผ่อนส่งแต่ละเดือน ขาดเดือนใดก็แล้วแต่ ผู้ค้ำประกันจะมาขอกู้เงินยังไม่ได้ และยังไม่สามารถค้ำประกันให้แก่ผู้อื่นได้ (ถ้าในเดือนใดผู้กู้มาส่งเงินกู้พร้อมค่าบำรุง ในเดือนนั้นให้ผู้ค้ำประกันกู้ได้)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. สมาชิกผู้กู้เงินยังผ่อนส่งเงินกู้ไม่หมด ผู้ค้ำประกันขอลาออก ผู้กู้ต้องหาคนมาค้ำใหม่คนค้ำประกันจึงจะลาออกได้
7. ผู้มีสิทธิขอกู้เงินของกลุ่มจะสะสมทรัพย์ได้ครั้งละ 1 บัญชีต่อเดือน ไม่เกิน.....บัญชีต่อปีต่อหนึ่งครอบครัว (โดยผู้กู้ต้องไม่มีหนี้สินต่อกลุ่ม) ผู้เสนอขอกู้เงินต้องบรรลุนิติภาวะ (อายุต้องไม่ต่ำกว่า 18 ปี)
8. ในกรณีที่สมาชิกผู้ใดยังค้างหนี้กลุ่มอยู่ หรือเป็นผู้ค้ำประกันให้ผู้อื่นอยู่ สมาชิกผู้กู้ผู้นั้นจะลาออกยังไม่ได้ ถ้าจะออกจริง ๆ ต้องยินยอมให้คณะกรรมการยึดเงินสะสมทั้งหมด คืนกลุ่มจนครบ ถ้ายังไม่ครบ ผู้ค้ำประกันต้องยินยอมผ่อนส่งแทน ถ้าผู้ค้ำประกันไม่ยินยอมส่งแทน ผู้ค้ำก็ยินดีให้ยึดเงินสะสมทั้งหมดคืนกลุ่มจนครบ ถ้ายังไม่ครบทั้งผู้กู้ผู้ค้ำยินยอมให้ยึดเงินสะสมของสมาชิกในครอบครัวของผู้กู้และผู้ค้ำประกันได้อีกจนกว่าครบจึงออกจากกลุ่มได้
9. ในกรณีที่สมาชิกผู้กู้เงินเกินกว่าสิทธิที่ตนมี สามารถใช้บัญชีผู้อื่นกู้ได้ แต่ต้องให้เจ้าของบัญชีเป็นผู้กู้ให้ คณะกรรมการจึงยินยอมจ่ายเงินกู้ให้
10. การพิจารณาเงินกู้ ผู้ที่กู้เงินไปแล้วส่งเงินกลับคืนมาหมด ต้องทิ้งระยะกู้เงินหนึ่งเดือน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้กู้บ้าง เดือนต่อไปจึงมีสิทธิกู้เงินได้อีก ยกเว้นผู้ป่วยที่ไม่มีเงินในการรักษาพยาบาล จึงกู้ติดต่อก็ได้
11. สมาชิกผู้ใดกู้เงินของกลุ่มแล้วผิดสัญญา เช่น ทำสัญญาไว้ 10 เดือน แต่ส่งเลยไปเป็น 11 หรือ 15 เดือน เป็นต้น หลังจากส่งเงินหมดแล้ว มาขอกู้เงินใหม่ ต้องลดจำนวนเงินกู้ครั้งหนึ่ง ตามที่กลุ่มกำหนดไว้ ถ้าผิดสัญญาครั้งที่สอง ให้กู้เฉพาะเงินหุนที่ตนเองมีอยู่ในกลุ่ม โดยที่ไม่ต้องมีผู้ค้ำประกัน
12. ถ้าผู้กู้ผ่อนเงินไม่หมดตามสัญญา ทางผู้กู้ต้องยินยอมเสียค่าบำรุงเพิ่มให้แก่กลุ่ม ร้อยละ.....บาทต่อเดือน ของเงินที่เหลือทั้งหมด
13. สมาชิกที่กู้เงินของกลุ่มแล้ว ไม่ส่งคืนตามข้อตกลงของสัญญาผู้กู้เงิน ให้ถือว่าผู้นั้นมีประวัติเสีย ถูกตัดสิทธิให้กู้ได้เฉพาะเงินของตนเอง เมื่อกลับตัวประพฤติตามกฎระเบียบสัญญาผู้กู้เงินของกลุ่มเป็นอย่างดี โดยการเอาเงินสะสมมาส่งด้วยตนเองตลอดทั้งปี โดยที่ไม่ฝากผู้อื่นมาส่งเลย ถ้ายังฝากผู้อื่นอยู่ถือว่าประวัติไม่ดี เมื่อทำประวัติดีหนึ่งปี ให้กลับมากู้เงินได้ครั้งหนึ่งของเงินที่สมาชิกตกลงไว้ และถ้าทำประวัติดีอีกหนึ่งปีจึงมีสิทธิกู้เท่ากับสมาชิกคนอื่น ๆ ตามที่กลุ่มได้กำหนดไว้
14. ถ้าเดือนนี้มีผู้เขียนหนังสือขอกู้เงิน แต่เงินไม่พอ และได้สละสิทธิในเดือนนั้นไป ต้องรับพิจารณาให้กู้ได้ก่อนผู้อื่นในเดือนหน้า (ยกเว้นมีผู้ป่วยขอกู้)
15. สมาชิกผู้ใดขอกู้เงินกลุ่มไปแล้ว ไม่ยอมส่งเงินกู้คืนกลุ่มภายใน 3 เดือนขึ้นไป สมาชิกลงมติที่ประชุมเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. 25..... มีความเห็นร่วมกันทั้งหมดว่า ควรลงโทษแก่สมาชิกผู้นั้น โดยวิธีการที่สมาชิกทุกคนงดไม่พูดไม่คุยด้วย ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นอื่น ๆ และหยุดไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกผู้้นั้นทุก ๆ อย่าง และเขียนชื่อสมาชิกที่โกงเงินของกลุ่มไป ขึ้นป้ายประกาศ ให้ทุกคนในหมู่บ้านทราบเพื่อไม่ให้คนในหมู่บ้านไปคบค้าสมาคมด้วย เพราะเขาเป็นคนพาลไร้สัจจะแก่ส่วนรวม จนกว่าจะเอาเงินที่กู้ไปมาส่งคืนแก่กลุ่ม รวมทั้งเงินกู้และค่าบำรุงสมาชิกทุกคนในกลุ่มจึงกลับมาสมาคมร่วมกับสมาชิกผู้้นั้นอีกได้
16. สมาชิกผู้ยอมตนเป็นผู้ค้าประกันทั้งสองคน ไม่มาผ่อนส่งเงินกู้พร้อมทั้งค่าบำรุงแทนผู้กู้ภายในกำหนด 3 เดือน หลังจากเขียนชื่อผู้โกงเงินกู้ประจานแล้ว ให้เขียนชื่อผู้ค้าประกันที่ไม่ช่วยผ่อนส่งประจานด้วย เพราะถือว่าร่วมกันโกง
 17. สมาชิกผู้ได้กู้เงินของกลุ่มไปแล้ว ไม่ส่งเงินคืน พร้อมค่าบำรุง ตามหนังสือสัญญาที่ให้ไว้แก่กลุ่ม ยกเว้นกรณีน้ำท่วม ไฟไหม้ ถูกพายุพัด จนให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินอย่างหนัก หรือประสบอุบัติเหตุอย่างรุนแรง ให้ขยายเงินกู้ไปอีก 6 เดือน โดยไม่เพิ่มค่าบำรุงแก่ผู้กู้ ถ้า 6 เดือน เหตุการณ์ยังไม่ดีขึ้น ให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการได้ว่าควรเพิ่มค่าบำรุงหรือไม่ควรตามภาวะการนั้น ๆ
 18. ถ้ามีผู้เสนอขอกู้เงินหลายราย แต่เงินไม่พอ ให้ตกลงกันเองตามความจำเป็น และเห็นอกเห็นใจกันแบบพี่ ๆ น้อง ๆ ในกรณีตกลงกันไม่ได้ เพราะมีความจำเป็นเท่า ๆ กัน ให้กรรมการนำเงินที่มีอยู่มาหารแบ่งกัน ให้เท่ากันตามที่สมาชิกเสนอขอกู้เงินจากกลุ่ม
 19. สมาชิกผู้ใดเสนอขอกู้เงินจากกลุ่ม แต่เขียนสัญญาไม่ตรงตามความเป็นจริง (เรียกว่าไร้สัจจะไม่จริงใจต่อกลุ่ม) เช่น กล่าวว่ามีเงินจำเป็นมากต้องกู้เงิน แต่เมื่อกู้เงินจากกลุ่มไปแล้วเอาไปปล่อยเงินกู้เพื่อหากำไรเข้าตัวเอง เป็นต้น ถ้าทางกลุ่มมีหลักฐานรู้แน่ชัด ต้องดเงินกู้แก่สมาชิกผู้้นั้น อย่างน้อย ปี ถ้าทำครั้งที่สอง ดัดสิทธิเงินกู้และการรับเงินสวัสดิการ (คือเงินช่วยค่ารักษาพยาบาลและตาย) อย่างน้อย..... ปี ถ้ากลับมาประพฤติตัวดีเป็นที่ไว้วางใจของกลุ่ม ให้มีสิทธิในการกู้เงินและรับสวัสดิการเหมือนเดิม
 20. ให้สมาชิกทุกคนเป็นผู้ติดตามดูแลการกู้เงินของกลุ่ม ถ้าพบว่าผู้ใดกู้เงินจากกลุ่มไปปล่อยเงินกู้ ให้สมาชิกร่วมกันลงโทษตามมติที่ประชุมข้อที่ 19
 21. สมาชิกผู้ใดไม่ส่งเงินสะสม ไม่มาด้วยตนเองและไม่ฝากผู้อื่นมาเกินเดือน ถือว่าขาดจากการเป็นสมาชิกภาพโดยที่ไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ ทั้งสิ้น ให้คณะกรรมการประกาศขายหุ้นของผู้้นั้นแก่คนอื่นได้
 22. เมื่อสมาชิกมีความประสงค์จะถอนหุ้น (ลาออก) ถอนได้เฉพาะเงินหุ้น ถ้าไม่ครบรอบปีจะไม่ได้รับเงินปันผลและหมดสิทธิในการรับเงินช่วยเหลือจากเงินสวัสดิการทันที
 23. สมาชิกขาดการส่งเงินสะสมประจำเดือนให้แก่กลุ่ม ต้องเสียค่าปรับบัญชีละ.....บาท โดยต้องไม่มีข้ออ้างไม่ว่ากรณีใด ๆ และให้นำเงินค่าปรับเข้าเป็นเงินกองทุนสวัสดิการ พร้อมทั้งต้องจ่ายเงินย้อนหลังให้ครบด้วย
 24. ทางกลุ่มไม่รับสมาชิกใหม่ ถ้าไม่ครบรอบปีไม่ว่ากรณีใด ๆ เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

25. สมาชิกจะรับเงินสวัสดิการช่วยการเจ็บป่วยและตาย เมื่อครบรอบปีผลแล้วจึงมีสิทธิ ต้องทิ้งระยะ 1 ปีทุกรุ่น

26. ถ้าเงินเหลือจากการกู้ยืม ต้องนำฝากสถาบันการเงิน (ธนาคาร) และต้องให้คณะกรรมการที่สมาชิกเลือกสรรแล้ว 2 ใน 3 มีสิทธิเบิกจ่ายในธนาคาร

คือ 1. 2. 3.

1. 2. 3.

ถ้าเดือนหน้าสมาชิกมีความจำเป็นต้องกู้เงินเกินกว่าที่มีอยู่ในกลุ่ม ให้ถอนเงินฝากมาให้สมาชิกปฏิบัติตามความต้องการ

27. ผู้ที่เข้าสมัครเป็นสมาชิกของกลุ่ม ต้องอยู่ในที่ประชุมใหญ่ในวันสิ้นปี เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการใหม่ พร้อมร่วมแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ทั้งต้องอยู่รับฟังหลักการที่ทางกลุ่มได้เสนอขึ้นใหม่ ในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้นในกลุ่ม โดยจะต้องมีผู้ใหญ่ในครอบครัวที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกมาร่วมประชุมด้วยอย่างน้อย 1 คน ถ้าไม่อยู่แม้แต่คนเดียวถือว่าครอบครัวนั้น มีความประสงค์จะไม่เป็นสมาชิกต่อ ถ้าครอบครัวใดไม่มีหนี้สินให้ถอนหุ้นคืนได้หรือให้คณะกรรมการพิจารณาขายหุ้นให้ผู้อื่นได้โดยที่สมาชิกในครอบครัวนั้น ไม่มีข้อแม้ใด ๆ

28. ให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเป็นผู้เผยแพร่ ชักชวน ผู้ที่สนใจเข้ามาเป็นสมาชิกในรุ่นต่อ ๆ ของกลุ่ม สัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อร่วมมือกันพัฒนาหมู่บ้านของตนให้มีความเจริญ และมั่นคงภายในหมู่บ้าน

29. ให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันทำบุญ เพื่อรับสมาชิกใหม่ รับเงินปันผลตามหุ้นของสมาชิกอย่างน้อยครอบครัวละ 1 คน ถ้าผู้ใดไม่มาร่วมประชุมรับเงินปันผลในวันครบรอบปีของกลุ่มถือว่าสมาชิกผู้นั้นสละสิทธิในเงินปันผลนั้นให้นำเงินปันผลของผู้นั้นเข้ากองทุนสวัสดิการของกลุ่ม ยกเว้นในกรณีครอบครัวนั้นมี 1 หรือ 2 คน เกิดกรณีเจ็บป่วยมาไม่ได้จริง ๆ ให้ผู้อื่นมารับแทนได้ หรือมารับในเดือนอื่นก็ได้

- ถ้าสมาชิกมีเรื่องสงสัยไม่เข้าใจ ให้ปรึกษาหารือกันในวันประชุม โดยสอบถามสาเหตุที่ตนไม่เข้าใจจากคณะกรรมการผู้รู้ได้

- ถ้าสมาชิกใดนำเรื่องไปนินทาว่าร้ายสมาชิกผู้อื่น ขอให้สมาชิกนั้นรับบาปกรรมไปเอง ทางคณะกรรมการและกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ไม่ขอรับผลบาปกรรมของสมาชิกผู้นั้น ที่ไม่มีความหวังดีต่อกกลุ่มและส่วนรวม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำปฏิญาณตน

ข้าพเจ้าทั้งหลายขอให้คำสัตย์ปฏิญาณตน ต่อหน้าพระรัตนตรัย และ
 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย พร้อมทั้งเพื่อนสมาชิก ทุกท่านว่า ถ้าข้าพเจ้า
 ไม่จริงใจ คิดพูดทำ ในทางทุจริต ไม่ซื่อสัตย์ หวังทำลายสมาชิกกลุ่ม
 สัจจะสะสมทรัพย์ ขอให้ข้าพเจ้า มีอันเป็นไปด้วยประการต่าง ๆ และให้ถึง
 ซึ่งความฉิบหาย ด้วยประการทั้งปวง แต่ในขณะเดียวกัน ถ้าข้าพเจ้า
 คิดพูดทำ ในทางจริงใจซื่อสัตย์สุจริตต่อสมาชิก กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์
 ขอให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย จะมีแต่ความสุข ความเจริญด้วยประการทั้งปวง
 ตลอดกาลนาน

ถ้าใครโกงเงิน	กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์	ด้วยเจตนา
ขอให้เป็นบ้า	และถึงซึ่งความฉิบหาย	ด้วยประการทั้งปวง
ขอให้เป็นบ้า	และถึงซึ่งความฉิบหาย	ด้วยประการทั้งปวง
ขอให้เป็นบ้า	และถึงซึ่งความฉิบหาย	ด้วยประการทั้งปวง
ขอให้คำสัตย์	ที่ข้าพเจ้าทั้งหลาย	ได้ปฏิญาณตนแล้วนี้
จงให้เป็นจริง	เป็นจริงทุก ๆ ประการ	เทอญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรรมใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำแนะนำการใช้สมุด

๑. สมุดนี้จะสะสมทรัพย์ที่มอบให้แก่สมาชิกต้องมีลายเซ็นของประธานคณะกรรมการ พร้อม วัน เดือน ปี ให้เรียบร้อย
๒. ทุกครั้งที่ส่งเงินสะสมต้องนำสมุดมาด้วย เพื่อเหรียญกษาปณ์จะได้ลงจำนวนเงินสะสมที่ส่ง และจำนวนหุ้นให้
๓. การส่งเงินสะสมทุกครั้ง เมื่อลงจำนวนเงินแล้ว เหรียญกษาปณ์ต้องลงนามกำกับพร้อม วัน เดือน ปี
๔. ก่อนรับสมุดคืน โปรดตรวจยอดเงินจำนวนครั้งที่สะสม และจำนวนหุ้นให้ถูกต้อง

๕. สมุดนี้จะมอบให้แก่สมาชิกครั้งแรกที่ส่งเงินสะสมโดยไม่คิดมูลค่าแต่หากสมุดชำรุดหรือสูญหายจะด้วยประการใด ๆ ก็ตาม การขอรับสมุดใหม่สมาชิกจะต้องชำระเงินค่าสมุดเล่มละ ๑๐ บาท
๖. การรักษาสมุดไว้ในที่ปลอดภัย ถ้าสูญหายต้องแจ้งให้เหรียญกษาปณ์และยื่นคำร้องขอสมุดใหม่และมอบให้กับเหรียญกษาปณ์ตรวจสอบจำนวนสะสมให้ใหม่และต้องตรวจสอบให้ตรงกับจำนวนเงินที่ปรากฏในบัญชีเงินสะสม
๗. หากมีข้อสงสัยใด ๆ เกี่ยวกับหลักฐานการส่งเงินสะสม โปรดติดต่อสอบถามเหรียญกษาปณ์ ณ ที่ทำการของกลุ่มในเวลาเปิดดำเนินการ

ขอเตือนให้ท่านคิดว่า

คนที่อยู่ใกล้เราเราไม่ช่วย
แต่กลับไปช่วยคนที่อยู่ไกล ๆ
เมื่อเราเป็นทุกข์ด้วยเรื่องใด ๆ
ผู้ช่วยเราก็คือคนอยู่ใกล้เราเอง

จะทำการสิ่งใดต้องใจมั่น
ร่วมแรงกันแข็งขันไม่หวั่นไหว
เลิกเป็นคนเห็นแก่ตัวเร่งกลัวภัย
แยกกันตายรวมกันอยู่คิดดูเอา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกรนำไปใช้

รุ่น.....เลขที่.....

กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์
เพื่อคุณธรรม
แบบครบวงจรของชีวิต

ชื่อหมู่บ้าน.....

บ้านเลขที่.....

หมู่ที่.....

ตำบล.....

อำเภอ.....

จังหวัด.....

ชื่อผู้ให้สัจจะสะสมทรัพย์

ระยะเวลาสะสมทรัพย์ : รายเดือน

ประธานคณะกรรมการบริหาร

...../...../.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้